

Nr. 06/2-729 din 16.02.2021

**Cancelaria de Stat
Grupul de lucru al Comisiei de Stat
pentru reglementarea activității de întreprinzător**

În conformitate cu prevederile pct. 11 subpct. 3) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, se prezintă spre examinare proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (numărul unic 255/MEI/2020).

Anexe:

<i>1) Proiectul de hotărâre a Guvernului</i>	<i>– 1 filă;</i>
<i>2) Proiectul de lege</i>	<i>– 24 file;</i>
<i>3) Nota informativă</i>	<i>– 8 file;</i>
<i>4) Analiza impactului</i>	<i>– 22 file.</i>

Secretar general

Lilia PALII

Ex. C. Ilias, 022-250-635

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Hotărîre nr. _____

din _____ 2020

Chişinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative

Guvernul HOTĂRĂŞTE:

Se aprobă şi se prezintă Parlamentului proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul finanţelor

Ministrul economiei
şi infrastructurii

Ministrul justiţiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. – Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr.2, art.33), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Preambul se suplinește cu textul ”Parlamentul adoptă prezenta lege organică”.

2. Pe tot textul legii textul ”organizatorico-juridică” se substituie cu textul ”juridică de organizare” la forma gramaticală corespunzătoare.

3. La articolul 1:

denumirea articolului va avea următorul cuprins: ”Articolul 1. Activitatea de întreprinzător”;

punctul 1 va avea următorul cuprins:

”1. Activitatea de întreprinzător este activitatea de producere, procesare, comerț, prestarea de servicii și executare a lucrărilor, desfășurată de persoane fizice sau juridice în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, cu scopul de a-și asigura o sursă de venit, înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare.”;

în punctul 1¹ textul ”Antreprenoriatul social”, va fi expus între ghilimele, iar cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”;

în punctul 2 cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvintele ”activitate de întreprinzător”;

în punctul 3 textul ”Antreprenoriatul în legătură cu crearea și utilizarea” se substituie cu textul ”Activitatea de întreprinzător desfășurată în scopul creării și utilizării”.

4. Articolul 2 va avea următorul cuprins:

”Articolul 2. Întreprinzătorul

1. Întreprinzător poate fi:

a) orice cetățean al Republicii Moldova care nu este îngrădit în drepturi, în modul stabilit de prezenta Lege și de alte acte normative;

b) orice cetățean străin sau apatrid, în conformitate cu legislația în vigoare;

c) un grup de cetățeni sau de apatrizi (parteneri) în condițiile legii;

d) întreprinderea în conformitate cu art.3;

2. Statul și autoritățile administrației publice locale sînt întreprinzători speciali. Atribuțiile de întreprinzător la întreprinderile de stat (municipale) le execută managerul-șef de întreprindere pe baza contractului încheiat cu acesta.

3. Nu au dreptul de a practica activitate de întreprinzător șefii și specialiștii din autorități ale administrației publice, în a căror atribuție intră soluționarea problemelor legate de desfășurarea activității de întreprinzător sau controlul asupra unei asemenea activități.”

5. La articolul 3:

la punctul 1 cuvîntul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvîntul ”întreprinzător”.

6. La articolul 13:

denumirea articolului va avea următorul cuprins: ”Articolul 13. Formele desfășurării activității de întreprinzător”.

la punctul 1 textul ”Activitatea de antreprenoriat poate fi practică” se substituie cu textul ”Activitatea de întreprinzător se desfășoară”;

punctul 2 va avea următorul cuprins:

”2. Activitatea de întreprinzător din nume și pe cont propriu poate fi practică de către persoana fizică din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege. Întreprinzătorul individual își desfășoară activitatea de întreprinzător:

- a) sub una din formele juridice de organizare cu statut de persoană fizică;
- b) în baza patentei de întreprinzător;
- c) sub regimul fiscal de activitate independentă.”

se completează cu un punct nou 2¹ cu următorul cuprins:

”2¹. Prin derogare de la prevederile pct. 1 al art. 13, activitățile menționate la literele b) și c) ale pct. 2 sunt desfășurate de persoane fizice fără constituirea unei forme juridice de organizare distincte.”

la punctul 7 în prima sintagmă cuvîntul ”cetățean” se substituie cu textul ”persoană fizică”.

la punctul 8.:

după textul ”anterior întreprinderi” se introduce textul ”sau activități ale întreprinzătorului individual”, după textul ”fost lichidate” se introduce textul ”sau încetate”; după textul ”noi întreprinderi” se introduce textul ”sau activități ale întreprinzătorului individual”.

7. La articolul 14:

în punctul 1. cuvântul ”cetățeanului” se substituie cu cuvintele ”persoanei fizice”;

la punctul 2:

cuvântul ”antreprenorului” se substituie cu cuvintele ”întreprinzătorului individual”;

în al doilea alineat cuvântul ”Antreprenorul” substituie cu cuvântul ”Întreprinzătorul”;

la punctul 3 cuvintele ”legislația civilă” se substituie cu cuvintele ”alte acte normative.”

la punctul 4 litera a) cuvântul ”cetățeanului” se substituie cu cuvintele ”persoanei fizice”.

8. La articolul 15 punctul 1 cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”.

9. La articolul 16 punctul 1 cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”.

10. La articolul 17 punctul 1 cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”.

11. La articolul 19 punctul 1 cuvântul ”antreprenor” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”.

12. La articolul 22 punctele 1 și 4 la a doua sintagmă cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”.

13. La articolul 23:

la punctul 2 la a treia sintagmă cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”;

la punctul 3 la a opta sintagmă cuvântul ”antreprenorului” se substituie cu cuvântul ”întreprinzătorului”.

14. La articolul 24 punctul 1 cuvântul ”Antreprenorul” se substituie cu cuvintele ”Întreprinzătorul individual”.

15. La articolul 33 punctul 1 cuvântul ”Antreprenorul” se substituie cu cuvântul ”Întreprinzătorul”.

16. În tot textul Capitolului VI¹ textul ”Antreprenoriatul social” la forma gramaticală respectivă va fi expus între ghilimele.

17. La articolul 37:

în denumirea cuvântul ”antreprenoriat” se substituie cu cuvântul ”întreprinzător”;

în textul articolului cuvântul ”Antreprenorii” se substituie cu cuvântul ”Întreprinzătorii” iar cuvântul ”antreprenorului” se substituie cu cuvintele ”activitatea de întreprinzător”.

Art.II. – Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.72-73, art.485), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În preambul textul ”Parlamentul adoptă prezenta lege” se suplinește la final cu cuvântul ”organică”.

2. La articolul 1:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

”(1) În sensul prezentei legi termenii utilizați semnifică următoarele:

activitatea în baza patentei de întreprinzător (activitate) - activitate de întreprinzător, desfășurată de către titular în baza muncii proprii sau cu asistența membrilor familiei, fără constituirea unei forme juridice de organizare distincte, în decursul unei anumite perioade de timp;

patenta de întreprinzător (patenta) - este confirmarea nominativă a acceptării declarației de patentă, ce atestă dreptul de a desfășura genul de activitate de întreprinzător declarat;

titularul de patentă (titularul) - persoana fizică înregistrată în modul stabilit de prezenta lege;

declarația de patentă (declarație) - constituie o declarație pe propria răspundere privind intenția desfășurării activității de întreprinzător în bază de patentă precum și asumarea respectării cerințelor legislației aplicabile desfășurării activității;

deponent al declarației de patentă (deponent) - persoana fizică care depune o declarație de patentă în condițiile stabilite prin prezenta lege;

membrii familiei - sunt considerați soțul, soția, părinții, bunicii, copiii, nepoții;

suport al membrilor familiei - muncă neremunerată acordată de membrii familiei în suportul activității titularului.”

alineatul (1¹) se abrogă;

la alineatul (2):

litera a) va avea următorul cuprins:

”a) seria/numărul și data eliberării patentei;”;

litera b) va avea următorul cuprins:

”b) numele (prenumele și numele de familie) al titularului patentei;”;

litera c) se abrogă;

la litera e) cuprinsul se completează la final cu textul ”conform anexei la prezenta lege”;

la litera f) cuvântul ”stabil” se exclude;

la litera i) textul ”și mențiunile despre prelungirea ei” se exclude;

litera k) se abrogă;

se completează cu litera l) cu următorul cuprins:

”l) numele (prenumele și numele de familie) și IDNP ale membrului/membrilor familiei, care acordă suport titularului de patentă”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

”(3) Guvernul va stabili procedura de introducere procesare, înregistrare și evidență a datelor din declarație, precum și procedura de înregistrare a titularilor de patentă, în baza unui Sistemul informațional automatizat. Datele privind patentele se fac publice de către Serviciul Fiscal de Stat în regim on-line actualizat în timp real.”

alineatele (4) (6) se abrogă.

3. Articolul 2 va avea următorul cuprins:

”Articolul 2. Titularul patentei

(1) Titular poate fi orice persoană fizică care are dreptul să desfășoare activitate de întreprinzător pe teritoriul Republicii Moldova, a declarat intenția de a deveni titular de patentă și corespunde cerințelor legislației în vigoare.

(2) Activitatea titularului poate fi începută și desfășurată din data înregistrării dacă nu este condiționată de obținerea unor acte permissive, deținerea actelor care confirmă nivelul de calificare necesare pentru desfășurarea genului de activitate practicat sau informarea (notificarea) autorităților publice despre inițierea activității, în cazul în care astfel de cerințe sunt prevăzute de legislație.

(3) Acțiunile preparatorii inițierii activității (amenajări, reparații, instalare de utilaj, etc.) nu se consideră desfășurare a activității.”

4. Articolul 3 va avea următorul cuprins:

”Articolul 3. Particularități de activitate

(1) Titularul poate desfășura genurile de activitate stabilite în anexă la prezenta lege.

(2) Patenta este valabilă numai pentru titularul ei și nu poate fi transmisă altei persoane.

(3) Activitatea de asistență a membrilor familiei are scopul de a acoperi activitățile exercitarea personală a cărora în anumite condiții îngreunează desfășurarea activității și se acordă în procesele de achiziționare, încărcare/descărcare, transportare, ambalare/dezambalare, etichetare, manipulare raft/depozit a mărfurilor, tratare, prelucrarea bunurilor/obiectelor sau alte acțiuni similare, cu excepția decontărilor bănești în numerar sau prin alt instrument de plată și operarea echipamentului de casă și control. Membrii familiei nu se consideră angajați (salariați) și în privința acestora nu se aplică legislația privind asigurarea socială și medicală de stat obligatorie.

(4) Desfășurarea activității de întreprinzător în baza patentei nu impune înregistrarea de stat a titularului acesteia în sensul Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali.

(5) În relațiile de drept civil, titularul acționează în numele său și este responsabil pentru acțiunile sau inacțiunile sale în relația cu consumatorii, în conformitate cu Legea nr.105/2003 privind protecția consumatorilor.

(6) Titularul răspunde pentru obligațiile aferente desfășurării activității de întreprinzător pe parcursul duratei de prescripție stabilită de lege, indiferent de durata patentei inclusiv în cazul implicației membrilor familiei în activitate.

(7) Titularul poate desfășura activitatea de întreprinzător specificată în patentă pe întreg teritoriul țării, cu excepția genului de activitate menționat la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexă la prezenta lege.

(8) Pentru genul de activitate menționat la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexă la prezenta lege, titularul patentei desfășoară activitatea de întreprinzător prin intermediul doar a unei unități de comerț ambulant cu o suprafață corespunzătoare tipului unității comerciale dar care nu poate depăși în orice caz 30 m².

(9) Se permite desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la prezenta lege în cadrul piețelor sau amplasamentelor create în condițiile Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior și în condițiile stabilite în conformitate cu art.14 alin.(2) lit.q¹) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală.

(10) Desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 2.50 și 2.51 din anexa la prezenta lege se permite până la 31 decembrie 2023.

(11) Pentru desfășurarea activităților menționate la poziția 2.50 din anexa la prezenta lege titularul poate utiliza o singură casă rurală.

(12) Doi sau câțiva titulari de patente se pot asocia în scopul desfășurării în comun a activității de întreprinzător, în baza contractului de activitate în comun.

(13) Se interzice deținerea de către același titular a două sau mai multe patente valabile concomitent pentru același gen de activitate.

(14) Titularul patentei nu este în drept:

a) să angajeze lucrători pentru desfășurarea activității de întreprinzător specificate în patentă;

b) să încheie tranzacții cu întreprinderea individuală al cărei fondator este, cu societatea în nume colectiv ori în comandită, al cărei asociat cu răspundere deplină este;

c) să transmită patenta către o altă persoană.

(15) Asupra titularului patentei nu se extind cerințele privind prezentarea dărilor de seamă financiare și statistice, ținerea contabilității, efectuarea operațiilor de casă și decontărilor, precum și a prevederile art.90 din Codul fiscal.”

5. Se completează cu articolul (3¹) cu următorul cuprins:

”**Articolul (3¹).** Drepturi și obligații

(1) Titularul este în drept să desfășoare activitatea declarată în condițiile legii.

(2) Titularul este obligat:

a) să respecte cerințele de siguranță a alimentelor și sanitar-veterinare, normele de protecție contra incendiilor, să îndeplinească alte cerințe prevăzute de legislația în vigoare ce se referă la genul de activitate respectiv;

b) pentru desfășurarea activității indicate la secțiunea 1 din anexă la prezenta lege, să dispună la locul de desfășurare a comerțului de documentele primare de proveniență a mărfii stabilite conform art.15 alin.(5), și să le prezinte organelor de control sau consumatorilor la solicitare;

c) să desfășoare activitatea în locurile stabilite, dacă există reglementari corespunzătoare;

d) să respecte drepturile și interesele consumatorilor;

e) să afișeze patenta sau copia ei, într-un loc vizibil la locurile unde desfășoară activitatea de întreprinzător, iar în caz de necesitate să o prezinte la cererea organului de control sau a consumatorilor;

f) să respecte prevederile legislației fiscale, de asigurare socială și medicală de stat aplicabile;

g) să comercializeze doar bunuri autohtone, certificate sau/și omologate sau cu deținerea oricărui act oficial care atestă dreptul de plasare pe piață a bunurilor, obținute personal sau de la furnizor, după caz.”.

6. În denumirea Capitolului II textul ”ELIBERARE ȘI DE PRELUNGIRE” se substituie cu cuvântul ”EMITERE”.

7. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

”**Articolul 4.** Modul de înregistrare

(1) Înregistrarea activității se face de către subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărui rază teritorială deponentul își are domiciliul sau preconizează să desfășoare activitatea în baza declarației acestuia.

(2) Declarația poate fi depusă:

a) on-line prin Sistemul informațional automatizat stabilit de Guvern în conformitate cu prevederile alin. (3) al art. 1;

b) pe suport de hârtie, la sediul subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat;

c) pe suport de hârtie, în orice alt mod decât este stabilit la litera b);

(3) Declarația depusă pe suport de hârtie urmează să conțină datele prevăzute în alin. (4) și se semnează olograf de către deponent sau reprezentantul său legal.

(4) În declarație se indică următoarele date:

- a) numele (prenumele și numele de familie), IDNP și domiciliul deponentului;
- b) genul de activitate de întreprinzător conform anexei nr. 1 la prezenta lege;
- c) durata patentei;
- d) confirmarea achitării taxei pentru patentă;
- e) numărul de înmatriculare a mijlocului de transport propriu , în caz de utilizare a acestuia în activitatea menționată la poziția 2.59 din anexă la prezenta lege.;
- f) locul de desfășurare a activității, pentru cazurile în care condiția respectivă derivă din acte normative;
- g) numele (prenumele și numele de familie) și IDNP ale membrului/membrilor familiei, care acordă suport titularului de patentă, după caz;

(5) Cazurile de la literele e) și f) ale alin. (4) survenite ulterior înregistrării patentei, se notifică Serviciului Fiscal de Stat suplimentar în formă scrisă, fără a fi necesară depunerea unei noi declarații și emiterii unei noi patente, în termen de 10 zile din momentul survenirii acestora. Notificarea se depune în unul din modurile prevăzute la alin. (2). În cazul depunerii notificării pe suport de hârtie, aceasta urmează a fi semnată olograf de către deponent sau reprezentantul său legal.

(6) La declarația pentru desfășurarea activităților menționate la poziția 2.50 din anexa la prezenta lege se indică codul cadastral al bunului imobil iar în lipsa acestuia se anexează extrasul din registrul de evidență a gospodăriilor populației aferente casei rurale sau confirmarea în scris al primăriei privind existența bunului imobil, care va fi folosit în cadrul activității respective.

(7) Datele din declarație, în cazurile prevăzute la literele b) și c) din alin. (2) se introduc în Sistemul Informațional Automatizat de către Serviciul Fiscal de Stat. În toate cazurile prevăzute de alin. (2), datele introduse în Sistemul Informațional Automatizat se procesează de către Serviciul Fiscal de Stat, în termenii prevăzuți de alin. (8).

(8) Patenta se emite de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de 3 zile lucrătoare în cazurile prevăzute la literele a) și c) din alin. (2) și instantaneu în cazul literei b) al aceluiași alineat.

(9) În cazul neemiterii în termen a patentei, Sistemul Informațional Automatizat va emite patenta în mod automat în temeiul principiului aprobării tacite.

(10) În cazul în care, pentru desfășurarea genurilor de activitate indicate în anexa la prezenta lege este necesară notificarea autorității administrației publice locale, conform prevederilor Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior, desfășurarea activităților respective se va efectua după recepționarea înștiințării de recepționare a notificării de inițiere a activității de comerț.”.

7. Articolul 5 va avea următorul cuprins:

”Articolul 5. Stabilirea nivelului de calificare

(1) Nivelul de calificare al titularului, în cazul în care legislația prevede o astfel de cerință, se stabilește în cadrul controalelor de stat de către organele competente, în baza documentelor cu privire la studii (cursuri, instruirii etc.), în baza activității de muncă anterioară sau altor acte care atestă nivelul necesar de calificare.

(2) Titularul este obligat să prezinte la solicitarea organelor de control sau a consumatorului, actele menționate la alin. (1)”.

8. Articolul 6 se abrogă.

9. Se completează cu articole (6¹), (6²) și (6³) cu următorul cuprins:

”**Articolul 6¹.** Temeiurile neînregistrării

(1) Declarația nu se înregistrează în cazurile când nu conține datele corespunzătoare prevăzute la alin. (4) și în alin. (6) al art. 4, sau sunt depistate discrepanțe dintre datele declarate și cele din registrele de stat.

(2) În cazul existenței temeiurilor de neînregistrare a patentei, Serviciul Fiscal de Stat va emite prin Sistemul Informațional Automatizat în termenii prevăzuți la alin. (8) al art. 4 o înștiințare de neînregistrare care va fi adusă la cunoștința deponentului în modul în care a fost depusă declarația.

(3) Taxa pentru patentă aferentă unei declarații care nu a rezultat cu emiterea patentei se păstrează pe conturile oficiale respective pentru a putea fi folosită la o nouă declarație, cu excepția cazurilor de solicitare în scris a restituirii taxei din partea deponentului sau a moștenitorului acestuia.

Articolul 6². Încetarea patentei

(1) Patenta încetează în cazurile:

a) depistării necorespunderi dintre datele incluse în patentă și situația de facto, cu excepția datelor cu privire la domiciliu sau în cazul nerespectării prevederilor art. 4 alin.(4);

b) solicitării de către titular;

c) în cazul decesului titularului patentei;

d) atingerii limitei de durată a patentei;

(2) Încetarea patentei nu duce la restituirea taxei de patentă, cu excepția cazurilor prevăzut la lit. c) a alin. (1) în care titularului sau moștenitorilor acestuia li se restituie suma plătită pentru perioada nefolosită.

(3) În cazul încetării patentei, organul emitent va emite prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat o înștiințare privind încetarea patentei. Înștiințarea privind încetarea patentei se aduce la cunoștință titularului de patentă în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii în modul în care a fost depusă declarația, cu indicarea în toate cazurile a temeiurilor de încetare.

(4) Patenta încetează să producă efecte juridice din data:

a) emiterii înștiințării de încetare în cazurile prevăzute de literele a) și b) ale alin. (1);

b) survenirii evenimentului prevăzut de literele c) și d) ale alin. (1).

Articolul 6³. Durata patentei

(1) Patenta se emite pe durata pentru care a fost achitată taxa pentru patentă conform anexei la prezenta lege, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

(2) Durata patentei se prelungește din oficiu, fără depunerea unei declarații în acest sens, în cazul în care titularul a achitat taxa pentru patentă pe o perioadă următoare, pînă la expirarea perioadei precedente.

(3) Durata patentei și a achitării taxei prevăzute la alin. (2) se suspendă la cererea titularului depusă la autoritatea emitentă, în formele de depunere a declarației, pentru perioada de incapacitate temporară de muncă, confirmată prin acte oficiale prezentate de către titular subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat în a cărui rază teritorială își are domiciliul;

(4) Actele confirmative prevăzute în alin. (3) se prezintă de către întreprinzător, sau reprezentantul legal al acestuia, autorității emitente, în termen de 3 zile lucrătoare din momentul eliberării acestora de către instituțiile abilitate.”.

10. Capitolul III se abrogă.

11. Articolul 13 propoziția a doua, după cuvintele ”se achită” se completează cu textul ”la bugetul local al unității administrativ-teritoriale, în a cărui rază teritorială titularul patentei își are domiciliul”.

12. Articolul 14 va avea următorul cuprins:

”**Articolul 14.** Taxa pentru patentă și limitarea activității

(1) Taxa pentru patentă se achită pînă la sau la data depunerii declarației.

(2) Se permite desfășurarea activității de întreprinzător în baza patentei, cu condiția respectării următoarelor limite:

a) pentru desfășurarea activităților indicate în secțiunea 1 din anexă la prezenta lege, valoarea totală a mărfurilor titularului de patentă, prezente pe raft și în stoc, să nu depășească limita de 300.000 lei într-o perioadă de un an calendaristic;

b) pentru desfășurarea activităților indicate în secțiunea 2 din anexă la prezenta lege, veniturile din activitatea titularului de patentă să nu depășească limita de 300.000 lei într-o perioadă de un an calendaristic.

(3) Sumele menționate la alin. (2) se împart proporțional duratei patentei.”.

13. Articolul 15 va avea următorul cuprins:

”**Articolul 15.** Controlul și responsabilitatea

(1) Responsabilitatea pentru aplicarea prevederilor prezentei legi referitor la emiterea patentei, declararea nulității sau neemiterii acesteia, precum și pentru încasarea taxei respective, o poartă Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Titularul este pasibil controalelor de stat efectuate în temeiul Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, controalelor fiscale, precum și altor controale stabilite de legislație.

(3) Responsabilitatea pentru respectarea legislației referitor la modul de desfășurare a activității de întreprinzător în baza patentei, corespunderea genului de activitate desfășurat cu cel indicat în patentă, asigurarea cerințelor privind mărfurile comercializate și protecția drepturilor consumatorilor o poartă titularul patentei.

(4) În sensul lit. a), alin.(2) al art. 14, valoarea totală a mărfurilor se determină conform prețurilor și cantităților din documentele primare de proveniență a mărfii iar în cazul lipsei acestora în baza cantității *de facto* și a prețurilor de piață.

(5) În scopul stabilirii limitei de 300.000 lei, document primar de proveniență a mărfii se consideră oricare din următoarele:

a) factură fiscală;

b) act de achiziție;

c) contract civil sau act juridic în care să conțină date de identificare a bunului, prețul și datele de identificare ale părților (numele și INNP/IDNO).

(6) În cazul depistării depășirii limitelor stabilite la alin.(2) al art. 14, pe parcursul a unui an calendaristic, cu minimum 10% din limita respectivă, Serviciul Fiscal de Stat are dreptul să suspende desfășurarea activității întreprinzătorului pe o perioadă de 3 luni, în procedura stabilită de art. 17, alin (2) al Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de reglementare a activității de întreprinzător.

(7) Sumele care depășesc valoarea stabilită la alin. (6) sunt impozitate conform prevederilor lit. a) a art. 15 din Codul Fiscal și trecute la bugetul public național.”.

14. La articolul 17:

în alineatul (2) textul ”o pensie minimă” se substituie cu cuvântul ”pensie”;

la alineatul (4) textul ”legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv” se substituie cu textul ”Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”.

14. La articolul 18:

la alineatul (1) textul ”care nu a respectat obligațiile prevăzute la art.3 alin.(7) poartă răspundere” se substituie cu textul ”este pasibil răspunderii”;

alineatul (2) se completează cu literele c) și d) cu următorul cuprins:

”c) citricelor, și altor fructe și legume exotice care nu sunt crescute pe teritoriul Republicii Moldova;

d) produselor alimentare perisabile de import.”.

alineatul (3) se abrogă;

la alineatul (4):

în prima sintagmă cuvintele ”pasibile de” se substituie cu cuvintele ”permise pentru”;

în subpunctul 2) litera h) textul ”hale specializate și utilate conform cerințelor sanitar-epidemiologice de depozitare, păstrare și comercializare” se substituie cu textul ”unități de comerț ambulant dotate conform cerințelor legislației”.

în subpunctul 2) litera i) textul ”cu excepția citricelor și altor fructe exotice” se exclude.

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

”(6) Persoanele fizice care comercializează produse agricole proprii în stare proaspătă și gospodăriile țărănești care comercializează produse agricole proprii în stare proaspătă sau prelucrate industrial (cu asigurarea condițiilor de comercializare prevăzute de legislație) beneficiază de dreptul de acces liber sau preferențial în piețe, târguri/expoziții sau amplasamente (fără deținerea patentei de întreprinzător), iar administratorii piețelor le acordă prioritar unități comerciale, le repartizează terenuri și locuri speciale pentru comercializarea producției agricole din autovehicule și/sau remorci, la prezentarea declarațiilor de producător, cu achitarea în modul stabilit a taxei pentru comercializare în piețe sau amplasamente sau altor servicii cu plată, în conformitate cu actele normative în vigoare.”.

Anexă
la Legea cu privire la
patenta de întreprinzător

**Lista genurilor de activitate
și cuantumul taxelor lunare pentru patenta de întreprinzător**

Genul de activitate	Cuantumul taxelor lunare, lei			Codul (CAEM-2)*
	Chiși nău, Bălți, Bender, Tiraspol	Celelalte municipii, orașe	Localitățile rurale	
1	2	3	4	5
Secțiunea 1. Comerțul cu amănuntul prin unități de comerț ambulant				
1.1. Comerțul cu amănuntul a mărfurilor industriale	540	300	150	47.82, 47.89
1.2. Comerțul cu amănuntul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile (perisabile) autohtone.	700	500	200	47.81
Secțiunea 2. Producerea de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii				
2.4. Servicii logopedice	80	40	20	86.90
2.5. Masaj, servicii de îngrijire a bolnavilor și alte	140	70	35	86.90

servicii medicale, acordate de către personalul medical inferior				
2.6. Servicii veterinare, zootehnice	150	50	20	75.00
2.7. Servicii dactilografice, inclusiv cu folosirea computerului	150	50	25	82.19
2.8. Servicii de frizerie și servicii cosmetice	200	80	30	96.02
2.9. Fabricarea, repararea și modificarea articolelor de îmbrăcăminte și acoperămintelor pentru cap și comercializarea acestora	100	50	25	14.11, 14.12, 14.13, 14.14, 14.19, 14.20, 14.31, 14.39, 95.29
2.10. Fabricarea, repararea și întreținerea încălțămintei și comercializarea acesteia	90	45	30	15.20, 95.23
2.11. Servicii de spălătorie a articolelor de îmbrăcăminte și altor textile	90	45	30	45.20, 96.01
2.12. Predarea limbilor străine (instruire individuală sau în grupe cu un număr de pînă la 20 persoane)	140	70	35	85.59
2.13. Predarea diferitelor discipline, cu excepția muzicii, coregrafiei și artelor plastice, și meditația (instruire individuală sau în grupe cu un număr de pînă la 20 persoane)	100	50	30	85.59
2.14. Predarea muzicii, coregrafiei și artelor plastice (instruire individuală sau în grupe cu un număr de pînă la 20 persoane)	100	50	30	85.52
2.15. Organizarea de grupuri pe interese în domeniul culturii fizice și sportului (în grupe pînă la 20 persoane)	70	35	20	85.51
2.17. Servicii de păstrare și/sau ambalare a bagajelor	100	50	25	52.10

2.18. Servicii de întreținere și amenajare a locuințelor și a sectoarelor aferente	100	60	30	74.10, 81.21
2.19. Vulcanizarea camerelor și anvelopelor în ateliere	200	75	30	45.20
2.20. Repararea locuințelor	180	90	45	43.21, 43.22, 43.29, 43.31, 43.32, 43.33, 43.34, 43.39
2.21. Construirea caselor de locuit și a garajelor în localitățile rurale	-	-	70	41.20
2.22. Ajustarea și reparația mobilei	100	50	35	95.24
2.23. Reparația articolelor personale și de uz gospodăresc	130	65	30	95.21, 95.22, 95.25, 95.29
2.27. Reparația și acordarea instrumentelor muzicale	110	55	30	95.29
2.28. Fotografiera, confecționarea și vânzarea fotografiilor, executate în mod individual, servicii video	200	100	50	74.20
2.29. Scrierea placardelor, firmelor netirajate, amenajarea vitrinelor, reclamatelor, prezentarea artistică	160	80	40	74.10, 74.90
2.30. Confecționarea articolelor meșteșugărești de artă populară (artizanat) și vânzarea lor, cu excepția vânzării la expoziții și licitații	110	55	30	16.29, 17.29, 22.29, 23.19, 23.41, 23.49, 23.69, 23.70, 23.99, 25.50, 25.61, 25.62, 25.99, 32.13, 32.40, 32.99
2.31. Deservirea muzicală a ceremoniilor, inclusiv regizarea ceremoniilor	230	100	50	90.01, 90.02
2.32. Aratul și alte lucrări de cultivare a pământului cu mijloace tehnice, protecția plantelor contra bolilor și	50	50	50	01.61

dăunătorilor				
2.33. Servicii de guvernant(ă)	80	40	20	96.09
2.38. Servicii de sudare, de lucrări tehnico-sanitare.	120	60	30	25.62, 43.22
2.40. Executarea și comercializarea obiectelor de lemn, metal, ghips, argilă, ciment, inclusiv servicii de dulgherie	100	60	40	16.21, 16.22, 16.23, 16.24, 16.29, 24.51, 24.52, 24.53 24.54, 25.50, 25.61, 25.62, 25.71, 25.72, 25.73, 25.91, 25.92, 25.93, 25.94, 25.99, 32.12, 32.13, 23.69, 23.31, 23.32, 23.41, 23.42, 23.43, 23.44, 23.49, 23.65, 23.69 16.10
2.41. Confecționarea și darea în chirie a recuzitelor pentru diferite ceremonii și comercializarea acestora.	150	80	50	13.92, 13.96, 14.13, 14.19, 14.31, 14.39, 77.29
2.42. Copierea, multiplicarea și legatul cărților; Fotocopiarea.	150	75	30	82.19
2.43. Tăbăcirea și prelucrarea pieilor, confecționare articolelor din blană și din piele și comercializarea acestora.	200	120	100	14.11, 14.19, 14.20, 15.11, 15.12, 15.20, 32.30, 32.99
2.46. Colectarea și comercializarea ambalajelor din sticlă.	100	75	50	46.77
2.48. Păstorit.	60	40	25	01.62
2.49. Servicii de ghidaj turistic prestate de către ghizi de	300	300	300	79.90

turism, inclusiv cu transport propriu.				
2.50. Servicii de cazare și masă prestate de proprietarii caselor rurale.	–	300	300	55.20
2.51. Servicii de prezentare și instruire pe teme enogastronomice (prepararea și degustarea bucatelor și băuturilor locale tradiționale), de confecționare a articolelor meșteșugărești de artă populară (artizanat), de prezentare a obiceiurilor și tradițiilor locale, pentru adulți și copii (individual și în grupe de până la 20 de persoane)	300	300	300	56.29, 85.52, 90.03”

* Se consideră în scop de evidență fără a fi obligatoriu pentru declarare

Art.III. – Codul fiscal nr.1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 08.02.2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Capitolul 10² va avea următorul cuprins:

”Capitolul 10²

**REGIMUL FISCAL AL PERSOANELOR FIZICE
CARE DESFĂȘOARĂ ACTIVITĂȚI INDEPENDENTE**

Articolul 69⁶. Sfera aplicării și impozitarea

(1) Prezentul regim fiscal se aplică activității de întreprinzător desfășurate în domeniul:

- a) comerțului cu amănuntul (comerțul);
- b) dării locuințelor (precum sunt definite în Legea nr.75/2015 cu privire la locuințe) proprii în locațiune sau uzufruct (închiriere).

(2) În cadrul genului de activitate menționat la alin. (1) lit. b), locuințele pot fi date în locațiune sau uzufruct per oră sau zi, dar nu mai mult de 30 zile consecutive, în baza actului juridic întocmit în formă verbală dacă valoarea obiectului actului juridic nu depășește 1000 MDL, sau în baza contractului în formă scrisă, dacă valoarea contractului depășește 1000 MDL.

(3) În sensul prezentului capitol subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice rezidente cu capacitate de exercițiu care, fără a constitui o formă juridică de organizare pentru desfășurarea activității de întreprinzător, obțin venituri din activitățile independente

menționate la art.69⁶, cu excepția activităților menționate la art.88, 90 și 90¹, în sumă ce nu depășește 1.200.000 MDL într-o perioadă fiscală, denumiți în continuare întreprinzători individuali.

(4) Obiect al impunerii este venitul din activități independente obținut în perioada fiscală de declarare.

(5) În scopul aplicării prevederilor prezentului capitol, valoarea de returnare/restituire a mărfii sau valoarea discountului (reducerii) urmează să micșoreze mărimea obiectului impunerii în perioada fiscală în care a avut loc returnarea/restituirea mărfii ori s-a acordat discountul (reducerea), inclusiv în cazul în care vânzarea mărfurilor respective a avut loc în perioadele fiscale precedente.

(6) Cota impozitului pe venit constituie 1% din obiectul impunerii, pentru activitatea prevăzută la litera a) din alin. (1) al art. 69⁶ și 7% pentru activitatea prevăzută la litera b) din alin. (1) al art. 69⁶ dar nu mai puțin de 3000 de lei pentru ambele cazuri.

(7) În prima perioadă fiscală, contribuabilul este în drept să diminueze suma impozitului pe venit datorat cu suma cheltuielilor suportate pentru procurarea (achiziționarea) echipamentului de casă și de control utilizat în activitate.

(8) Pentru contribuabilii care încetează activitatea pe parcursul perioadei fiscale, cota impozitului pe venit constituie 1% din obiectul impunerii, pentru activitatea prevăzută la litera a) din alin. (1) al art. 69⁶ și 7% pentru activitatea prevăzută la litera b) din alin. (1) al art. 69⁶ dar nu mai puțin de 250 de lei pentru fiecare lună în care a desfășurat activitate, pentru ambele cazuri.

(9) Calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activități independente.

(10) Calcularea impozitului se efectuează anual. Achitarea impozitului la buget se efectuează în rate, trimestrial, pînă la data de 25 a lunii următoare trimestrului corespunzător.

(11) Pentru contribuabilii care inițiază sau încetează activitatea pe parcursul perioadei fiscale, calcularea impozitului pe venit se efectuează prin aplicarea cotei impozitului asupra venitului din activități independente, care nu poate constitui mai puțin de 250 de lei pentru fiecare lună pe parcursul căreia persoana a fost înregistrată ca întreprinzători individual.

(12) Impozitul pe venit se achită integral la contul trezorerial de venituri al bugetului local unde întreprinzătorul individuali desfășoară activitatea, sau cea mai mare parte a activității.

(13) Declarația cu privire la impozitul pe venit se prezintă nu mai târziu de data de 25 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare.

(14) Formularul și modul de completare a declarației cu privire la impozitul pe venit se aprobă de către Ministerul Finanțelor.

(15) Prin perioadă fiscală se înțelege anul calendaristic la a cărui încheiere se determină venitul din activitate.

(16) Pentru întreprinzătorii individuali care inițiază activitatea în cursul perioadei fiscale, perioadă fiscală se consideră perioada de la data înregistrării și pînă la încetarea activității în decursul anului sau pînă la finele anului calendaristic.

(17) Pentru întreprinzătorii individuali care încetează activitatea în cursul perioadei fiscale, perioadă fiscală se consideră perioada de la începutul anului calendaristic și pînă la data radierii contribuabilului din Registrul fiscal de stat.

(18) Întreprinzătorii individuali aplică contabilitatea de casă în conformitate cu art.44 alin.(2).

(19) În scopuri fiscale, întreprinzătorii individuali sînt obligați să țină evidența vânzărilor și procurărilor conform modului stabilit prin ordin al Ministerului Finanțelor, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, și să utilizeze echipament de casă și de control la efectuarea decontărilor în numerar în modul stabilit de Guvern, sau în modul stabilit pentru contribuabilii care țin evidența contabilă.

Articolul 69⁷. Înregistrarea și evidența

(1) Serviciul Fiscal de Stat asigură înregistrarea întreprinzătorului individual în Registrul fiscal de stat.

Guvernul va stabili procedura de introducere procesare, înregistrare și evidență a datelor din declarația de activitate independentă (în continuare - Declarația), precum și procedura de înregistrare a activității independente, în baza unui Sistemul Informațional Automatizat. Datele privind patentele se fac publice de către Serviciul Fiscal de Stat în regim on-line actualizat în timp real.

(2) Declarația poate fi depusă:

a) on-line prin Sistemul Informațional Automatizat stabilit de Guvern în conformitate cu prevederile alin. (1);

b) pe suport de hîrtie, la sediul subdiviziunii Serviciului Fiscal de Stat;

c) pe suport de hîrtie, în orice alt mod decît este stabilit la litera b);

(3) Probă a înregistrării activității independente servește Declarația pe care au fost aplicate seria și numărul luării în evidență fiscală, care se remite deponentului declarației în forma în care a fost depusă fizic sau on-line.

(4) Datele din Declarație, în cazurile prevăzute la literele b) și c) din alin. (2) se introduc în Sistemului Informațional Automatizat de către Serviciul Fiscal de Stat. În toate cazurile prevăzute de alin. (2), datele introduse în Sistemului Informațional Automatizat se procesează de către Serviciul Fiscal de Stat, în termenii prevăzuți de alin. (5).

(5) Activitatea se înregistrează de către Serviciul Fiscal de Stat în termen de 3 zile lucrătoare în cazurile prevăzute la literele a) și c) din alin. (2) și instantaneu în cazul literei b) al aceluiași alineat.

(6) Procesul de introducere a datelor declarației în sistemul informațional nu poate fi întrerupt.

(7) Desfășurarea activității independente nu este limitată în timp pînă la intervenirea condițiilor de încetare.

(8) Întreprinzătorul care încetează activitatea din propria inițiativă, informează în termen de 5 zile de la adoptarea unei astfel de decizii, în una din formele prevăzute la alin.(2), subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat, cu anexarea obligatorie a declarației cu privire la impozitul pe venit din activități independente.

Articolul 69⁸. Declarația de activitate independentă

(1) Declarația de activitate independentă constituie o declarație pe propria răspundere privind intenția desfășurării activității în condițiile prezentului capitol precum și asumarea respectării benevole cerințelor legislației aplicabile desfășurării activității.

(2) În Declarație se indică:

- a) numele (prenumele și numele de familie), IDNP;
- b) domiciliul deponentului;
- c) genul de activitate conform alin. (1) al art. 69⁶;
- d) datele privind locuințele (adresa poștală și codul cadastral) utilizate în cazul activității în baza literei b) din alin. (1) al art. 69⁶;
- e) locul desfășurării activității (adresa poștală a unității comerciale și denumirea pieței sau amplasamentului, după caz) în cazul activității în baza literei a) din alin. (1) al art. 69⁶.
- f) numele (prenumele și numele de familie) și IDNP ale membrului/membrilor familiei, care acordă suport în activitatea independentă, după caz;

(3) Declarația poate fi modificată în ceea ce privește datele indicate la literele b), d), e) și f) ale alin. (2).

(4) Declarația depusă pe suport de hârtie urmează să conțină datele indicate în alin. (2) fiind intitulată "Declarația de activitate independentă".

Articolul 69⁹. Neînregistrarea activității independente

(1) Activitatea independentă nu se înregistrează în cazurile când declarația nu conține datele prevăzute la alin. (2) al art. 69⁸, sau sunt depistate discrepanțe dintre datele declarate și cele din registrele de stat.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) Serviciul Fiscal de Stat va emite, în termenii prevăzuți la alin. (5) al art. 69⁷ prin Sistemul Informațional Automatizat o înștiințare de neînregistrare care va cuprinde temeiul neînregistrării și va fi pusă la cunoștința deponentului în modul în care a fost depusă Declarația.

(3) În cazul neemiterii înștiințării de neînregistrare în termenul prevăzut la alin. (5) al art. 69⁷ Declarația se înregistrează în mod automat iar persoana fizică este inclusă în Registrul fiscal de stat al contribuabililor, în temeiul principiului aprobării tacite.

Articolul 69¹⁰. Încetarea activității independente

(1) Activitatea independentă încetează în cazurile:

- a) constatării necorespunderi dintre datele incluse în Declarație și situația de facto, cu excepția datelor cu privire la domiciliu;
- b) solicitării întreprinzătorului;
- c) decesului întreprinzătorului;

(2) În cazul încetării activității, Serviciul Fiscal de Stat va emite prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat o înștiințare privind încetarea activității independente. Înștiințarea de încetare se aduce la cunoștință deponentului în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii în modul în care a fost depusă Declarația.

(3) Încetarea activității produce efecte juridice din data:

- a) emiterii înștiințării de încetare în cazurile prevăzute de literele a) și b) ale alin. (1);
- b) survenirii evenimentului prevăzut de litera c) a alin. (1).
- (4) Încetarea activității duce la radierea statutului de întreprinzător individual din Registrul fiscal de stat.
- (5) Încetarea activității nu duce la restituirea impozitelor achitate.

Articolul 69¹¹. Desfășurarea activității independente

- (1) Dreptul la desfășurarea activității în baza regimului fiscal reglementat prin prezentul Capitol începe din momentul înregistrării persoanei în calitate de întreprinzător.
- (2) Activitatea poate fi începută și desfășurată din data înregistrării dacă nu este condiționată de obținerea unor acte permise, sau informarea (notificarea) autorităților publice despre inițierea activității, în cazul în care astfel de cerințe sunt prevăzute de legislație.
- (3) Acțiunile preparatorii inițierii activității (amenajări, reparații, instalare de utilaj, etc.) nu se consideră desfășurare a activității.
- (4) Desfășurarea activității independente nu impune înregistrarea de stat a titularului acesteia în sensul Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali.
- (5) În cazul activității în baza literei a) din alin. (1) al art. 69⁶ întreprinzătorul individual desfășoară activitatea de întreprinzător prin intermediul unităților comerciale cu o suprafață comercială nu mai mare de 30 m².
- (6) Întreprinzătorul individual este pasibil controalelor de stat efectuate în temeiul Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, controalelor fiscale, precum și altor controale stabilite de legislație.

Articolul 69¹². Drepturi și obligații

- (1) Întreprinzătorul individual este în drept să desfășoare activitatea declarată în condițiile legii.
- (2) Întreprinzătorul individual este obligat:
- a) să respecte cerințele de siguranță a alimentelor și sanitar-veterinare, normele de protecție contra incendiilor, să îndeplinească alte cerințe prevăzute de legislația în vigoare ce se referă la genul de activitate respectiv sau la funcționarea obiectivelor;
- b) să desfășoare activitatea în locurile și în obiectivele declarate, să dispună la locul de desfășurare a comerțului de documentele primare de proveniență a mărfii și să le prezinte organelor de control sau consumatorilor la solicitare;
- c) să respecte drepturile și interesele consumatorilor;
- d) să respecte prevederile legislației fiscale, de asigurare socială și medicală de stat aplicabile;
- e) să comercializeze doar bunuri, certificate sau/și omologate sau cu deținerea oricărui act oficial care atestă dreptul de plasare pe piață a bunurilor, obținute personal sau de la furnizor, după caz.
- (3) Întreprinzătorul independent nu este în drept:

- a) să angajeze lucrători pentru desfășurarea activității de întreprinzător specificate în patentă;
- b) să desfășoare activitate de întreprinzător sub una din formele juridice de organizare a activității de întreprinzător sau activități prevăzute de Secțiunea 1 a anexei la Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător;
- c) să comercializeze mărfuri supuse accizelor;
- d) să desfășoare activitate fără echipament de casă și de control;
- e) să transmită dreptul de activitate către o altă persoană sau să permită activitatea altei persoane în baza dreptului său.

(4) În scopul desfășurării activității de comerț întreprinzătorul individual este obligat să dețină unul din următoarele documente primare de proveniență a mărfii:

- a) factură fiscală;
- b) act de achiziție;
- c) contract civil sau act juridic în care să conțină date de identificare a bunului, prețul și datele de identificare ale părților (numele și INNP/IDNO);
- d) acte care atestă plasarea în regim vamal de import a bunurilor destinate activității în domeniul comerțului cu amănuntul, în conformitate cu legislația.”

Articolul 69¹³. Asistența membrilor familiei

(1) Membrii familiei, în sensul prezentului capitol sunt soțul, soția, părinții, bunicii, copiii, nepoții întreprinzătorului independent. Membrii familiei nu se consideră angajați (salariați) și în privința acestora nu se aplică legislația privind asigurarea socială și medicală de stat obligatorie.

(2) Suportul membrilor familiei semnifică muncă neremunerată acordată în suportul deponentului, inclusiv în procesele de achiziționare, încărcare/descărcare, transportare, ambalare/dezambalare, etichetare, manipulare raft/depozit a mărfurilor, amenajare, curățenie, cu excepția decontărilor bănești în numerar sau prin alt instrument de plată și operarea echipamentului de casă și control.

(3) Membrii familiei nu sunt în drept să-și asume obligații în numele antreprenorului independent.

(4) Membrii familiei sunt obligați să execute cerințele de securitate ocupațională sau cele de sănătate publică și alte norme, aferente activităților desfășurate.

(5) Deponentul poartă răspundere pentru încălcarea de către membrii familiei a legislației aferente desfășurării activității de întreprinzător.”

2. Articolul 90¹ alineatul (3⁴) va avea următorul cuprins:

„(3⁴) Subiecții impunerii persoane fizice, care nu desfășoară activitate de întreprinzător și transmit proprietate imobiliară persoanelor specificate la art.54, precum și altor persoane decât cele specificate la art.90, în posesie și/sau în folosință (locațiune, arendă, uzufruct, superficie) în bază de contract, achită impozit în mărime de 7% din valoarea lunară a contractului. Subiecții impunerii sunt obligați să informeze Serviciul Fiscal de Stat privind încheierea contractului de locațiune, arendă, uzufruct, superficie în termen de 10 zile lucrătoare de la data încheierii, prin cel puțin una din următoarele metode (la alegerea subiectului impunerii):

- a) mesaj electronic la adresa electronică oficială a Serviciului Fiscal de Stat, cu anexarea contractului semnat;
- b) prin scrisoare recomandată, trimisă prin poștă, poștă rapidă sau serviciu de curierat, cu anexarea copiei contractului semnat olograf;
- c) prin prezentarea fizică sau prin alte mijloace oficiale a copiei contractului la Serviciul Fiscal de Stat.

3. Articolul 254 se completează cu alin.(9) cu următorul cuprins:

„(9) Amenda pentru încălcarea fiscală, săvârșită de întreprinzătorii care practică activitate independentă (Capitolul 10²), titularii de patentă sau întreprinderile micro sau mici (definite conform Legii nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii), se stabilește prin determinarea sumei conform alineatului respectiv din prezentul articol și înmulțirea sumei determinate cu coeficientul stabilit în modul următor:

- a) 1/2, în cazul desfășurării activității în municipiul Chișinău;
- b) 1/3, în cazul desfășurării activității în alte municipii și orașe;
- c) 1/5, în cazul desfășurării activității în sate (comune).”.

4. Articolul 295, lit.g¹), textul „create în condițiile art.12 din Legea” se substituie cu textul „sau amplasamentelor create în condițiile Legii nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior”.

Art.IV. – Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitar-veterinară (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 125 – 129, art. 396), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 2, noțiunea „*autorizație sanitar-veterinară*”, textul ”în instituțiile și întreprinderile supuse” se substituie cu textul ”de către instituțiile și întreprinzătorii supuși”.

2. Articolul 18,

la alineatul (6) textul care urmează după cuvintele ”după caz” se exclude.
alineatele (8) și (9) se abrogă.

3. Articolul 18¹:

alineatul (1) litera a) va avea următorul cuprins:

„a) gospodăria țărănească - extrasul din Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier), eliberat de primăria unității administrativ teritoriale conform Legii nr.1353/2000 cu privire la gospodăriile țărănești (de fermier).”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În scopul identificării întreprinzătorului solicitant, autoritatea sanitar-veterinară accesează registrele de stat deținute de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” și Serviciul Fiscal de Stat, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), în conformitate cu legislația privind schimbul de date și interoperabilitatea.”;

alineatul (2) se completează cu textul „numele/denumirea și IDNP/IDNO ale solicitantului”;

alineatul (5), textul „alin.(9)” se substituie cu textul „alin.(7)”.

4. Articolul 36 alineatul (3):

textul „a certificatului de înregistrare a întreprinderii” se exclude;

se completează cu textul ”La cerere, gospodăriile țărănești anexează copia extrasului din Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier), eliberat conform Legii nr.1353/2000. Datele de identificare ale altor tipuri de solicitanți sunt obținute de autoritatea sanitar-veterinară modul stabilit la art.18¹ alin.(1¹)”.

5. Anexa nr. 2:

după textul „Agentul economic” se introduce textul „și IDNP/IDNO”;

textul „copia de pe certificatului de înregistrare de stat a întreprinderii” se substituie cu textul „gospodăria țărănească - copia extrasului din Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier);”.

Art.V. poziția nr.9 din secțiunea II a anexei nr.1 la Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.170-175, art.494), cu modificările ulterioare, se exclude.

Art.VI. - Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.306-313, art.651), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

Articolul 2, alineatul (1) după textul „persoanelor fizice care activează în baza patentei de întreprinzător,” se completează cu textul „desfășoară activitate independentă în baza Capitolului 10² Titlul II din Codul fiscal.”.

Art.VII. Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.78-84, art.100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 263 alineatul (2), textul „în baza patentei de întreprinzător” se substituie cu textul „a activității de întreprinzător individual”.

2. Articolul 275 alineatul (2), textul „subiecți ai activității de întreprinzător sau care nu posedă patentă pentru dreptul de a desfășura activitate comercială” se substituie cu cuvântul „întreprinzător”.

Art. VIII. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 2 luni de la data publicării.

(2) Până la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul va întreprinde acțiunile necesare privind dezvoltarea și configurarea sistemelor sale informaționale în vederea asigurării corespunderii prevederilor prezentei legi.

(3) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va asigura schimbul electronic de date între sistemele informaționale de stat relevante privind confirmarea achitării contribuției de asigurare socială de stat, scutirea de plata a contribuției, precum și documentele ce confirmă statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală a persoanelor fizice care solicită înregistrarea activității de întreprinzător.

(4) Persoanele care se află la evidență fiscală conform prevederilor Capitolului 10² din Codul Fiscal vor putea continua activitatea pînă la încetarea acesteia, în condițiile stabilite de prezenta lege.

(5) Patentele de întreprinzător, valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, rămân valabile pînă la expirarea termenului acestora. Cererile persoanelor fizice privind eliberarea, prelungirea sau reperfectarea patentelor de întreprinzător, aflate în examinare la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi examinate și soluționate în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(6) Se scutesc de calcularea și achitarea impozitului pe venit pentru primul an de activitate independentă în comerțul cu amănuntul, conform prevederilor Capitolului 10² din Codul fiscal, persoanele care pe parcursul anilor 2021-2022 și-au înregistrat activitatea urmare a încetării activității similare desfășurată în bază de patentă. În perioada menționată în prezentul alineat, controalele fiscale a întreprinzătorilor care au înregistrat activitatea independentă, pot fi efectuate doar în scop de asistență, instruire și/sau consultanță fiscală.

(7) Desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător se permite pînă la data de 31 decembrie 2022 numai pentru titularii de patentă care, la data de 31 decembrie 2020, au deținut patente pentru genurile de activitate respective.

(8) Pînă la scurgerea termenului indicat în alineatul (8), la declarația pentru patentă se anexează documentele care confirmă datele menționate în același alineat.

(9) Ori de cîte ori actele normative fac trimitere la Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi sau la Codul Fiscal, sau la un anumit articol sau la dispoziții abrogate ori modificate, sau la articolele renumerotate ulterior prin prezenta lege, trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc sau la articolul renumerotat prin prezenta lege.

(10) Ori de cîte ori actele normative fac trimitere la dispozițiile legale din legile modificate prin prezenta lege, trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare ale normelor juridice care le înlocuiesc.

(11) Ministerul Justiției va asigura republicarea Legii nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președintele Parlamentului

Zinaida GRECEANÎ

**Nota informativă la proiectul de lege
pentru modificarea unor acte normative
(număr unic 255/MEI/2020)**

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative este elaborat de către Ministerul Economiei și Infrastructurii.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

A. Drept temei pentru elaborarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative au constituit condițiile și situațiile descrise în continuare.

Astfel, prevederile relevante ale Acordului de Asociere RM-UE, care urmează a fi implementate, sunt următoarele:

1) art.54, care prevede că „Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea care urmărește îmbunătățirea și dezvoltarea regimului fiscal și a administrației fiscale din Republica Moldova, inclusiv consolidarea capacității de colectare și control (...), pentru a asigura colectarea eficientă a impozitelor și pentru a consolida combaterea fraudei fiscale și a evaziunii fiscale”;

2) art.38, care prevede că „Părțile cooperează pentru a asigura un nivel înalt de protecție a consumatorilor și pentru a se ajunge la compatibilitatea dintre sistemele lor de protecție a consumatorilor”.

Conform legislației naționale, proiectul de lege a fost elaborat întru executarea pct. 1.1.9 din Planul de acțiuni pentru anii 2017-2018 privind implementarea Strategiei de dezvoltare a comerțului interior al Republicii Moldova pentru anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.948/2013.

Anterior, pct.5.1 din Planul de acțiuni pentru anii 2014-2016 prevedea elaborarea unui studiu în vederea substituirii activității în baza patentei printr-un concept nou de activitate economică independentă, întemeiat pe introducerea impozitului unic pe volumul anual estimativ al operațiilor comerciale (termen: 2016). Studiul a fost elaborat de INCE în 2016: conține recomandări generale, în baza experienței statelor CSI și europene, precum și 7 recomandări specifice pentru regimul patentei, inclusiv ținerea unei evidențe fiscale simple, eliberarea bonului de casă sau a unui cec (protecția consumatorului). Dintre acestea au fost executate 2 recomandări: limitarea vânzărilor și condiții speciale pentru categoriile vulnerabile de patentari. Conceptul de ”activitate independentă în comerț” a fost introdus în Codul fiscal (cap.10²), în vigoare din 01.01.2017.

1. Mecanismul de reglementare a activității de întreprinzător în baza patentei de întreprinzător (patenta) necesită optimizare, modernizare și îmbunătățire.

Fiindu-i, inițial, atribuit rolul social prin susținerea apariției și dezvoltării micro-întreprinderilor în conjunctura complicată de la sfârșitul anilor '90, regimul antreprenorial și fiscal al patentei și-a pierdut din noblețea sa. Cu trecerea timpului, au fost exploatate prioritar deficiențele semnificative ale Legii nr.93/1998, care și astăzi generează *riscuri*

*micro- și macroeconomice, inclusiv alimentează economia informală, favorizează evaziunea fiscală, afectează concurența loială, descurajează antreprenoriatul legal/transparent, fentează echitatea fiscală, nu protejează consumatorul. În acest sens, lipsa instrumentelor legale de verificare a cerinței privind limita volumului vânzărilor și lipsa unui document care ar oferi consumatorului șansa de a-și proteja drepturile, conjugate cu lipsirea organelor de control de posibilitatea de a verifica activitatea titularilor de patentă, reprezintă doar unele aspecte ale problemei în cauză. Aceste (și alte) motive au stat la baza stabilirii obiectivului de modificare a regimului antreprenorial și fiscal, stabilit în *Strategia de dezvoltare a comerțului interior în Republica Moldova* pentru anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.948/2013. Obiectivul urma să fie atins prin implementarea acțiunii nr.1.1.9 din Planul de acțiuni pentru anii 2017-2018, care prevedea elaborarea modificărilor la Legea nr.93/1998. Concluzii similare au fost subliniate atât de Institutul Național de Cercetări Economice în *studiul privind patenta de întreprinzător*, elaborat în 2016, cât și de Ministerul Economiei și Infrastructurii, în *raportul de monitorizare din iulie 2018 privind implementarea Legii nr.93/1998*.*

2. Activitatea independentă, în formula actuală, nu a devenit o alternativă fezabilă la patenta în comerțul cu amănuntul.

Analiza comparativă a cadrului legal privind patenta și activitatea independentă, efectuată la mai puțin de 3 ani de la punerea în vigoare a activității independente, a dezvoltat dezinteresul și rezistența majorității titularilor de patente de a migra către aceasta. Astfel, anul 2019, numărul titularilor care dețin cel puțin o patentă valabilă a constituit, conform datelor Serviciului Fiscal de Stat (SFS), peste 14 mii, dintre care circa 50% sunt pentru comerț, pe când numărul persoanelor fizice înregistrate la SFS ca „*activitate independentă*” a constituit cca 1.6 mii, la aceeași dată. Principala cauză a reticenței de a migra a fost (și rămâne) obligația de a utiliza echipamentul (mașina) de casă și control cu memorie fiscală (MCCMF) în activitatea independentă. Rezultatul a fost prelungirea periodică, de către Parlament, a termenului patentei în comerțul cu amănuntul, inclusiv prin instrumente politice, contrar raționamentelor economice și științifice.

3. Legislația privind patenta și activitatea independentă a rămas în urma altor legi, care guvernează tangențial aceste domenii.

Acest fapt creează incertitudini, dezechilibre și riscuri în implementarea acestei legislații. În rezultat avem costurile antreprenoriale, fiscale și administrative crescute, suportate, în primul rând, de persoanele fizice-antreprenori. În speță:

1) deși regimul său fiscal este prevăzut în Codul fiscal, *activitatea independentă* nu beneficiază de prevederi legale, care ar așeza această formă de antreprenoriat în rândul întreprinzătorilor din Legea nr.845/1992 (similar altor forme, inclusiv patentei) și ar determina aspectele sale specifice;

2) deși există cadrul legal special privind funcționarea *ghișeului unic* (inclusiv Legea nr.235/2006, Legea nr.160/2011, Legea 161/2011), *patenta*, fiind actul permisiv stabilit în anexa nr.1, compartimentul II, pct.9 din Legea nr.160/2011, *nu este eliberată* prin ghișeul unic, conform procedurilor de eliberare, prelungire etc, prevăzute în legile

menționate, spre beneficiul solicitanților. În aceeași logică, activitatea independentă poate fi inițiată după emiterea *dovezii de înregistrare* de către Serviciul Fiscal de Stat a persoanei fizice solicitante. Această dovadă este, în esență, un act permisiv, ce corespunde criteriului stabilit la art.4 alin.(1) lit.a) din Legea nr.160/2011, însă nu este prevăzută în Nomenclatorul actelor permissive, stabilit în anexa 1 la legea vizată și, respectiv, la fel, *nu este eliberată* prin ghișeul unic.

Totodată, procesele de înregistrare atât a calității de patentaș cât și a activității independente sunt anevoioase și presupun acțiuni irelevante procesului de înregistrare prin esență, precum ar fi prezentarea anumitor acte care atestă spre exemplu 1) calificarea sau 2) înregistrarea în anumite registre de stat. În primul caz este imposibilă verificarea autenticității actului din lipsa unei baze de date generice în acest sens, iar în cazul 2) verificarea datelor privind persoana din diverse registre de stat urmează a fi automatizată, iar lipsa întrunirii anumitor criterii sau cerințe trebuie să devină temei de declarare a nulității calității persoanei (a înregistrării).

Prin crearea unor condiții foarte simple de înregistrare, inclusiv prin invocarea procedurii aprobării tacite, este posibilă considerarea posibilității excluderii patentei de întreprinzător din categoria actelor permissive. Prin prevederile proiectului se propune să fie înlocuit conceptul de cerere cu cel de declarare în vederea obținerii calității de patentaș și a activității independente. Declarația pe propria răspundere va reprezenta un act benevol al persoanei privind decizia de a desfășura o activitate de întreprinzător în anumite condiții și conformarea cerințelor stabilite de legislație pentru desfășurarea unei activități anume.

Verificarea ulterioară a respectării cerințelor pentru activitatea desfășurată se va efectua de către organele de control în temeiul Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și de către SFS pe domeniile de competență.

4. Există dezechilibre și neclarități la implementarea Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior, referitoare la

1) *succesiunea obținerii patentei versus depunerea notificării privind inițierea activității de comerț* privind activitățile pentru care Legea nr.231/2010 cere notificarea respectivă și

2) *depunerea notificării prin resursa informațională în domeniul comerțului*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1236/2018 cu privire la instituirea resursei informaționale în domeniul comerțului, elaborată în baza art.3 și art.15 alin.(3) din Legea nr.231/2010. Depunerea notificării de inițiere a activității de comerț presupune că aceasta este depusă de către o persoană care are dreptul de a desfășura activitate de întreprinzător, prin urmare persoana fizică urmează să fie inițial înregistrată în calitate de întreprinzător.

5. Există un dezechilibrul fiscal, care se atestă la impozitarea patentei comparativ cu alte forme ale afacerii, manifestat prin ne-revizuirea, pe o perioadă mai mare de 20 ani, a taxelor de patentă (de la aprobarea Legii nr.93/1998), astfel titularii de patentă obținând un avantaj fiscal nemeritat. *Activitățile permise pe patentă, la fel, necesită a fi revizuite*, fie pe motivul numărului mic de patente pentru unele genuri de activitate, fie datorită confuziilor și interpretărilor echivoce ale textului unor activități.

Aceste confuzii conduc la desfășurarea, în paralel, a activităților legale și celor ilegale pe patentă, care anterior erau considerate a fi permise doar în formele de antreprenoriat înregistrat și, respectiv, la evaziune fiscală și corupție.

6. Există dezechilibre la implementare sau oportunități ratate de către micii antreprenori prin aprobarea, modificarea și îmbunătățirea continuă a altor legi.

Analiza situației în sector, documentelor de politici și legislației, comunicarea cu reprezentanții patentarilor, autorităților publice, inclusiv organelor de control și altor părți interesate, a rezultat în identificarea unui set de probleme principiale:

1) *Imposibilitatea monitorizării veniturilor din vânzări.* Art.18 alin.(3) din Legea nr.93/1998 stabilește limita de 300.000 lei venituri din vânzări în 12 luni consecutive, or aceasta reprezintă un aspect definitoriu al patentei ca formă de antreprenoriat, în realitate, veniturile din vânzări nu pot fi monitorizate de SFS sau oricare altă autoritate/instituție abilitată și, respectiv, nu pot fi aplicate sancțiuni pentru încălcarea cerinței legale. Cauza problemei este lipsa în legislație a unui mecanism/instrument, care ar permite monitorizarea vânzărilor. De asemenea, vânzarea ne-monitorizată, îndeosebi a mărfurilor fără documente de proveniență, oferă oportunitatea pentru crearea și dezvoltarea canalelor ilegale de comercializare a mărfurilor de contrabandă și falsificate, trafic ilicit de mărfuri.

2) *Incertitudinea privind calitatea mărfurilor poate dăuna intereselor consumatorilor.* Cauza incertitudinii este lipsa actelor de proveniență și certificare/standardizare a mărfurilor.

3) *Drepturile și interesele consumatorului produselor/serviciilor/lucrărilor achiziționate de la titularul de patentă sunt a priori lipsite de protecție.* Astfel, în scopul protejării drepturilor și intereselor sale afectate (considerate de el ca atare, indiferent de motiv), consumatorul depune o reclamație, conform art.18⁵ alin.(2) din Legea nr.105/2003 privind protecția consumatorilor, la care anexează bonul de casă sau alt document confirmativ privind efectuarea cumpărăturii (inclusiv certificatul de garanție). Problema constă în faptul, că patentarii nu eliberează documentele menționate, în condițiile în care nici Legea nr.105/2003 nu oferă o speță pentru aceste cazuri.

4) *Supportarea costurilor administrative inutile* la solicitare, eliberare, prelungire, suspendare, reluare, reperfectare a patentei, în cazul depunerii cererii pe suport de hârtie. Cauza: prevederile Legii 93/1998 privind modul de solicitare, eliberare, prelungire, suspendare, reluare, reperfectare, retragere și evidență a patentei de întreprinzător, fiind act permisiv, nu au fost modernizate și nici ajustate prevederilor Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

5) *Neclaritate privind obiectul exact al activității pe patentă și atribuirea către aceasta a unui cod CAEM corect (codul clasei – 4 cifre).* Această problemă se referă la activitățile de producere a bunurilor, de prestare a serviciilor, executare a lucrărilor, menționate în anexa la Legea nr.93/1998.

6) *Taxele pe patentă sunt depășite de timp, neajustate la realitățile economice,* nu mai corespund modelelor moderne de stimulare și impozitare, oferind un avantaj competitiv nemeritat antreprenorilor respectivi. Cauza: anexa la Legea nr.93/1998 nu a fost ajustată în timp, inclusiv contrar recomandărilor INCE.

B. Elaborarea modificărilor la legislație, referitoare la condițiile și situațiile expuse mai sus (dar și altele), vizează următoarele finalități:

Obiectivul general al proiectului legii este facilitarea dezvoltării și impulsivitatea activității de întreprinzător al întreprinzătorilor individuali prin îmbunătățirea cadrului de reglementare, transparentizarea și disciplinarea activității de întreprinzător, cu migrarea ulterioară a acestora către forme de organizare juridică a activității de întreprinzător.

Menținerea activităților pe bază de patentă și cea de activitate independentă se impune și din perspectiva minimizării efectelor negative ale crizei economice generate de pandemia COVID19, ceea ce ar permite asigurarea unui număr mare de persoane fizice a unui venit minim necesar.

Un aspect important în cadrul acestui proiect este modernizarea legislației pe patentă, pentru a oferi micilor antreprenori avantajele reformelor regulatorii implementate prin alte acte normative, față de care legislația pe patentă a rămas mult în urmă.

Prin implementarea proiectului propus se preconizează atingerea următoarelor *obiective specifice (estimative)*:

1) încurajarea și stimularea migrării comerțului cu amănuntul de pe patentă pe AI sau alte forme de desfășurare a activității de întreprinzător;

2) înregistrarea de stat a întreprinzătorilor individuali, în baza patentei și activității independente, în baza Sistemului Informațional Automatizat al SFS;

3) creșterea numărului de patente și AI înregistrate în SIA în anii 2021 și 2022 trebuie să depășească 10% din numărul total de eliberări/prelungiri/reperfectări pentru anul respectiv;

4) migrarea a cca 7 mii de patentari în comerț către AI în comerț sau forme juridice de organizare, cu condiția menținerii termenului-limită pentru comerțul cu amănuntul la 31.12.2022.

Pentru a susține perpetuarea comerțului din patentă, se instituie norme prin care se scutesc de calcularea și achitarea impozitului pe venit pentru primul an de activitate independentă în comerțul cu amănuntul, conform prevederilor Capitolului 10² din Codul fiscal, persoanele care pe parcursul anilor 2021-2022 și-au înregistrat activitatea independentă urmare a încetării activității similare desfășurată în bază de patentă. În perioada menționată în prezentul alineat, controalele fiscale a întreprinzătorilor care au înregistrat activitatea independentă, pot fi efectuate doar în scop de asistență, instruire și/sau consultanță fiscală.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

A. Principalele modificări propuse la Legea nr.93/1998:

1) Revizuirea și ajustarea listei elementelor obligatorii ale patentei. Eliminarea blanchetelor și cupoanelor patentei. Patenta va fi emisă în format simplu, conform specificațiilor SIA în procedură stabilită de Guvern.

2) Revizuirea procedurilor de solicitare (în formă fizică sau electronică), eliberare, prelungire, reperfectare, suspendare, reluare și retragere a patentei din perspectiva eliberării patentei. Schimbarea conceptului de solicitare prin cerere pe cel de declarare. Revizuirea atribuțiilor SFS în calitate de autoritate emitentă a patentei prin recepționarea declarațiilor pe suport de hârtie, fizic sau on-line. Instituirea emiterii patentei (în mod automatizat a patentei) în baza principiului aprobării tacite.

3) Clarificarea priorității solicitării/eliberării patentei asupra notificării APL (după caz).

4) Revizuirea temeiurilor pentru suspendarea și retragerea patentei.

5) Introducerea în anexă a codurilor CAEM aferente activităților în bază de patentă.

6) Modificarea bazei de calcul a limitei de 300 mii lei pentru comerțul pe patentă: de la volumul vânzărilor la volumul mărfurilor pe raft și în stocuri, determinat în baza documentelor confirmative.

7) Asigurarea atractivității migrării de la patenta în comerț spre activitatea independentă.

B. Principalele modificări propuse la Legea nr.845/1992:

1) Înlocuirea de principiu a termenilor legate de noțiunea de antreprenoriat prin cea de întreprinzător, în vederea asigurării coerenței dintre acte normative, în special, cu prevederile Codului Civil art. 34.

2) Introducerea conceptului de întreprinzător în locul celei de antreprenor, acesta cuprinzând activitatea de întreprinzător a persoanelor fizice și juridice. Persoanele fizice putînd activa în calitate de întreprinzător individual sub (i) una din formele juridice de organizare cu statut de persoană fizică, (ii) titular de patentă și (iii) cea de activitate independentă.

3) Revizuirea integrală a textului legii în vederea corespunderii celor menționate în punctele de mai sus.

C. Modificări propuse la Codul fiscal sunt de aceeași natură ca și pentru Legea nr. 93/2018 fiind păstrate prevederile actuale. Capitolul 10² a fost supus revizuirii integrale în vederea asigurării completării cu articole noi prin care se prevede:

1) Dublarea sumei maxime de profit în baza activității de la 600.000 la 1.200.000 lei per an.

2) Simplificarea procedurii de înregistrare în calitate de întreprinzător și instituirea înregistrării și evidenței prin mijloace electronice, în baza Sistemului Informațional Automatizat al SFS, și a procedurii depunerii on-line a declarațiilor.

3) Aprobarea tacită.

4) Reducerea amenzilor fiscale pentru cei care practică activitatea independentă și IMM-uri.

5) Introducerea unui mecanism simplu și ușor de implementat de aducere în câmpul legal a persoanelor fizice, care dau în locațiune/arendă bunuri imobile pe termen mai mic de 30 zile și a celor care întâmpină dificultăți la înregistrarea contractelor la SFS conform

procedurilor actuale.

E. Modificarea Legii insolvenței nr.149/2012 care va permite tuturor întreprinzătorilor individuali să beneficieze de o procedură simplificată de insolvență.

5. Fundamentarea economico-financiară

Bugetul de stat:

1) *Pe termen scurt.* Unele cheltuieli vor fi necesare rectificării SIA al SFS în vederea asigurării înregistrării întreprinzătorilor individuali, care vor fi suportate din sursele bugetate.

2) *Pe termen mediu-lung.* Beneficiile vor consta în creșterea încasărilor la BPN datorită unei mai bune discipline a titularilor de patentă, migrării comercianților pe patentă către activitate individuală, ieșirii din economia informală a persoanelor fizice care dau în arendă/locățiune bunurile imobile.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul legii vine să asigure încorporarea amendamentelor propuse în cadrul legal existent, cu necesitatea modificării concomitente a unor acte legislative, expuse succint în pct.4 mai sus sau detaliat, în proiectul legii.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectului legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Economiei și Infrastructurii (www.mei.gov.md), în compartimentul "Transparența decizională", directoriul "Anunțuri privind inițierea elaborării deciziei". Proiectul de lege a fost a fi supus avizării și consultării publice în conformitate cu procedura stabilită prin Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legea nr.239/2008.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de lege va fi supus expertizei anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul de lege va fi supus expertizei juridice.

11. Constatările altor expertize

În scopul implementării principiilor transparenței procesului decizional și respectării intereselor societății și drepturilor întreprinzătorilor, în conformitate cu Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de reglementare a activității de întreprinzător, Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și Hotărârea Guvernului nr.23/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, a fost elaborată analiza impactului de reglementare a proiectului de lege și remisă grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, pentru expertiză.

Concluzia expertizei, emisă în data de 02.03.2020, relevă că *analiza impactului corespunde, în parte, cu cerințele și rigorile Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative*. Se consideră, că este necesar de dezvoltat și unele opțiuni alternative, nu este reflectat pe deplin impactul soluțiilor propuse, cu toate că este argumentată, de principiu, oportunitatea/necesitatea intervenției din partea statului.

Luând act de concluzia expertizei și urmare dezbaterilor în ședința din 03.03.2020, Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător a decis unanim aprobarea analizei impactului, cu mențiunea că aceasta corespunde parțial Metodologiei menționate, precum și că obiecțiile și propunerile expertizei vor fi luate în considerare de autor în cadrul procesului de avizare și consultare publică, cu prezentarea ulterioară a proiectului legii și analizei impactului (ajustată, după caz) grupului de lucru, pentru informare și coordonare finală.

Secretar general

Lilia PALII

Formularul tipizat al documentului de analiză a impactului

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza impactului la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative în domeniul patentei de întreprinzător și activității independente în comerțul cu amănuntul
Data:	10 februarie 2021
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Economiei și Infrastructurii
Subdiviziunea:	Direcția politici economice și mediul de afaceri, Secția reglementarea mediului de afaceri și IMM
Persoana responsabilă și datele de contact:	Iliș Cezar, Consultant principal, Secția reglementarea mediului de afaceri și IMM, tel. 022-250-635, e-mail: cezar.ilias@mei.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

1. Reglementările actuale privind patenta de întreprinzător comportă o rigiditate excesivă în procedura de inițiere și încetare, fiind bazată pe procedee depășite de timp și de utilizarea mijloacelor electronice în evidență.
2. Activitatea de comerț pe patentă comportă riscuri de evaziune fiscală datorită lipsei de mijloace pertinente de verificare a volumului de mărfuri comercializate, originea și calitatea acestora.
- 3 Necesitatea ridicării gradului de atractivitate a activității individuale pentru migrarea patentașilor din comerț către această formă de desfășurare a activității de întreprinzător.
4. Ajustarea terminologiei actuale din domeniul activității de antreprenariat în concordanță cu prevederile noului Cod civil.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Patenta de întreprinzător (patenta) a fost introdusă în legislație în august 1998 pentru a reduce impactul negativ al transformărilor economice din prima decadă post-independență asupra persoanelor fizice-antreprenori neînregistrați, oferind oportunitatea de a aduce micile afaceri ale acestora în zona albă, care, altfel, ar fi fost efectuate în zona informală a economiei naționale. Strategia de dezvoltare a comerțului interior în Republica Moldova pentru anii 2014-2020, aprobată prin HG nr.948/2013 constata, că "dacă inițial, patenta de întreprinzător, ca formă de antreprenariat, a fost creată ca o excepție de la

antreprenoriatul tradițional, cu trecerea timpului, aceasta a devenit o practică antreprenorială tenebră". În 2016, Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) constata, în studiul său privind patenta, că numărul patentelor a crescut semnificativ de la intrarea în vigoare a legii, iar activitatea de comerț a devenit cea mai preferată activitate printre patentari. Datele prezentate pentru anii 2013-2015 relevă că patentele în comerț constituiau 2/3 din numărul total de patente valabile, comparativ cu alte activități permise pe patentă. Similar, numărul patentelor eliberate/prelungite în comerț constituiau, în medie, peste 2/3 din numărul patentelor pentru toate celelalte activități luate împreună. Aproximativ aceleași tendințe sunt înregistrate în ultimii ani. Studiul constata, de asemenea, faptul că creșterea numărului patentelor în comerț (valabile la sfârșit de an) în perioada 2013 – 2015, de la cca 16.9 mii la 19.4 mii, a fost însoțită de descreșterea mediei încasărilor pe patentă la buget. Acest fapt indică reducerea numărului de luni, cu alte cuvinte, caracterul sezonier al activității în baza patentei, sau *o presupusă evaziune fiscală*, deoarece este foarte complicat de urmărit dacă toți solicitanții de patente respectă perioada pentru care este eliberată aceasta.

De asemenea, analiza SWOT, efectuată în cadrul Strategiei, a menționat comerțul pe patentă ca punct slab al sectorului de comerț. Totodată, analiza SWOT a comerțului pe patentă, efectuată de INCE, a stabilit un șir de riscuri, care destituie toate punctele forte și oportunitățile oferite de patentă:

- *Iminența evaziunii fiscale;*
- *Lipsa actelor de proveniență pentru mărfurile comercializate și incertitudinea calității mărfurilor comercializate (protecția consumatorului?!);*
- *Condiții economice neechitabile și efecte de concurență neloială între operatorii pieței;*
- *Legalizarea mărfurilor de contrabandă și falsificate, fapt ce se răsfrânge dureros asupra producătorului autohton;*
- *Economia tenebră și traficul ilicit de mărfuri.*

Analiza situației în sector, documentelor de politici și legislației, comunicarea cu reprezentanții patentarilor, autorităților publice, inclusiv organelor de control și altor părți interesate, a rezultat în identificarea unui set de probleme punctuale, expuse în continuare, care fiecare în parte sau conjugat cu altele, generează sau conduc la riscurile/problemele menționate *supra*. În speță:

- (1) *Imposibilitatea monitorizării veniturilor din vânzări.* Art.18 alin.(3) din Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător stabilește limita de 300.000 lei venituri din vânzări în 12 luni consecutive, or aceasta reprezintă un aspect definitoriu al patentei ca formă de antreprenoriat, în realitate, veniturile din vânzări nu pot fi monitorizate de Serviciul Fiscal de Stat (SFS) sau oricare altă autoritate/instituție abilitată și, respectiv, nu pot fi aplicate sancțiuni pentru încălcarea cerinței legale. Cauza problemei este lipsa în legislație a unui mecanism/instrument, care ar permite monitorizarea vânzărilor. Dat fiind scopul nobil al introducerii patentei (menționat în primul paragraf), utilizarea echipamentelor de casă și control (de altfel, obligatorii pentru toate celelalte forme de antreprenoriat) a fost interzisă expres în Legea nr.93/1998. Vânzările se efectuează în numerar, fără eliberarea unui document confirmativ privind achitarea

prețului pentru marfa procurată și fără posibilitatea controlului. La fel, a fost interzisă expres și oricare tip de contabilitate, raportare financiară și fiscală, fapte ce agravează consecințele fenomenului. În asemenea condiții, SFS nu poate efectua controale fiscale (utilizare inefficientă a resurselor instituționale limitate), poate întâmpina dificultăți la estimarea venitului prin metode indirecte și formularea unor potențiale învinuiri pe încălcări fiscale/contravenționale. Din această perspectivă, patenta este unica formă de antreprenariat din Republica Moldova, care prevede asemenea aspecte. INCE menționa în 2016, că nu există studii, rapoarte sau alte cercetări independente, care ar studia patentă din perspectiva avantajelor oferite antreprenorilor, dar și care ar prezenta o magnitudine estimativă a fenomenului. Această problemă este una cheie, dificil de estimat, perpetuează în timp și reprezintă izvorul unui șir de alte probleme, conform abordării arborelui problemelor.

De asemenea, vânzarea ne-monitorizată, îndeosebi a mărfurilor fără documente de proveniență, oferă oportunitatea ideală pentru crearea și dezvoltarea *canalelor de legalizare a mărfurilor de contrabandă și falsificate, trafic ilicit de mărfuri*;

(2) *Incertitudinea privind calitatea mărfurilor poate dăuna intereselor consumatorilor.*

Cauza incertitudinii este lipsa actelor de proveniență a mărfurilor. Consumatorii mărfurilor procurate de la titularii patentelor în comerțul cu amănuntul sunt persoanele cele mai expuse riscurilor de viață și sănătate. Persoanele care generează riscurile menționate sunt patentarii (când procură mărfuri fără documente de proveniență sau cu documente false) și comercianții *en-gros* și *en-detail*, inclusiv importatorii (când vând patentarilor mărfuri fără documentele menționate sau cu documente false). Aceste fapte au fost recunoscute de reprezentanții patentarilor, în cadrul întâlnirilor de lucru pe subiectul patentei, dar, totodată, au fost prezentate ca pe o problemă cu care patentarii se confruntă, nu o pot evita și nici diminua.

Cadrul legal aferent prevede următoarele:

- (i) obligativitatea deținerii de către patentari a documentelor primare de proveniență a mărfurilor este prevăzută expres în art.3 alin.(7) lit.a) din Legea nr.93/1998;
- (ii) sancțiunea pentru comercializarea produselor alimentare în lipsa documentelor ce confirmă proveniența, siguranța și calitatea acestora este stabilită la art.274 alin.(3) din Codul contravențional și constituie amendă de la 30 la 42 de unități convenționale aplicată persoanei fizice;
- (iii) sancțiunile pentru încălcarea cerințelor legale privind comercializarea produselor, prestarea serviciilor și încălcarea regulilor de protecție a consumatorilor sunt stabilite la art.344 alin.(1)-(3) din Codul contravențional și constituie amendă ce nu depășește 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice;
- (iv) organul de control, care are responsabilitatea de a constata, examina și aplica sancțiunile stabilite la art.274 alin.(3) din Codul contravențional, este, conform art.414 din Codul contravențional, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), iar pentru sancțiunile stabilite la art.344 alin.(1)-(3) din Codul contravențional - conform art.408 din Codul contravențional, este Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (APCSP).

Deși patentarii sunt pasibili de sancțiuni pentru comerțul în lipsa documentelor de proveniență a mărfurilor, există o probabilitate foarte mică ca aceștia să-și corecteze

comportamentul contravențional după sancționare, deoarece suma sancțiunii este mică (fiind achitată în mărime de 50% în 3 zile lucrătoare) comparativ cu profitul obținut (și imposibil de verificat), or acest fapt încurajează continuarea practicii ilegale vizate. Totodată, patentarii pot, fără nici un efort, evita sancțiunile contravenționale și penale pentru calitatea neconformă a mărfurilor vândute consumatorilor, deoarece consumatorii nu pot prezenta nici un document confirmativ, care ar demonstra achiziția mărfii anume de la patentarii în cauză (explicația este oferită la punctul (1) mai sus);

(3) *Drepturile și interesele consumatorului produselor/serviciilor/lucrărilor achiziționate de la titularul de patentă sunt a priori lipsite de protecție.* Astfel, în scopul protejării drepturilor și intereselor sale afectate (considerate de el ca atare, indiferent de motiv), consumatorul depune o reclamație, conform art.18⁵ alin.(2) din Legea nr.105/2003 privind protecția consumatorilor, la care anexează bonul de casă sau alt document confirmativ privind efectuarea cumpărăturii (inclusiv certificatul de garanție). Problema constă în faptul, că patentarii nu eliberează documentele menționate, în condițiile în care nici Legea nr.105/2003 nu oferă o speță pentru aceste cazuri. Or, în lipsa acestor documente este foarte dificil de a atrage patentarul-vânzător la răspundere pentru încălcarea menționată. Conform informațiilor oferite de APCSP, în 2019 a fost efectuat un singur control tematic inopinat la un titular de patentă, privind calitatea unor mărfuri nealimentare. Alte reclamații de la consumatori n-au fost înregistrate. În pofida acestui fapt, există mai mulți indici care sugerează, că consumatorii nu-și revendică drepturile din motivul neîncrederii în succes, dat fiind faptul că nu dețin un document ce ar dovedi în instanță faptul cumpărării produsului dat de la cumpărătorul respectiv;

(4) *Supportarea costurilor administrative inutile* la solicitare, eliberare, prelungire, suspendare, reluare, reperfectare a patentei, în cazul depunerii cererii pe suport de hârtie. Cauza: prevederile Legii 93/1998 privind modul de solicitare, eliberare, prelungire, suspendare, reluare, reperfectare, retragere și evidență a patentei de întreprinzător, fiind act permisiv, nu au fost modernizate și nici ajustate prevederilor Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător pentru a efectua lucrări de reconfigurare a sistemului informațional automatizat de gestiune și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) și a permite eliberarea și gestionarea patentelor prin intermediul acestuia. Această problemă este cu atât mai sensibilă, cu cât patentă are un termen minim de 1 lună și maxim de 12 luni consecutive, iar incertitudinea privind numărul de luni, pentru care se solicită patentă poate cauza, cel puțin, teoretic, 12 vizite în decursul a 12 luni la SFS, cu excepția vizitelor de depunere a cererii. Pentru înțelegerea magnitudinii fenomenului, studiul INCE aduce următoarele date:

Tabelul 1. Structura deținătorilor noi de patentă pe domeniu de activitate, 2013-2015

Criteria	Domeniu	2013		2014		2015	
Nr. de patente eliberate	Comerțul cu amănuntul	10813	66,2	10524	65,7	12410	66,9
	Producerea de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii	5520	33,8	5503	34,3	6140	33,1
Nr. de patente prelunghite	Comerțul cu amănuntul	54479	75,2	52788	74,2	59631	73,9
	Producerea de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii	17970	24,8	18390	25,8	21079	26,1
Nr. de patente valabile la sfârșitul anului	Comerțul cu amănuntul	11042	65,5	10445	65,4	12944	66,8
	Producerea de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii	5821	34,5	5534	34,6	6423	33,2

Sursa: datele statistice ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (actualmente - SFS).

Din tabelul 1 putem observa, că numărul patentelor eliberate și prelungite au constituit: în 2013 - 88.782; în 2014 - 87.205 și în 2015 – 99.260. Calculele estimative relevă următoarele: dacă costul administrativ mediu aferent procedurii eliberării/prelungirii unei patente ar constitui 200 lei, cheltuielile totale pentru procedurile respective din anii 2013 – 2015 ar fi constituit, în total, cca 55 milioane lei $((88.782+87.205+99.260)*200=55.049.400$ lei);

(5) *Eforturi și cheltuieli administrative inutile aferente obținerii patentei pentru activități, inițierea cărora care se notifică la autorităților publice locale (APL).*

Cauza: prevederile Legii nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător și ale Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior sunt interpretabile și nu stabilesc univoc consecutivitatea pașilor privind solicitarea și obținerea patentei pentru activitățile, inițierea cărora necesită notificarea APL. Problema constă în faptul, că, contrar legislației, unii angajați ai SFS și ai primăriilor interpretează legislația într-un mod deosebit și consideră, că întâi se depune notificarea la APL, conform art.14 alin.(1) din Legea nr.231/2010 și doar apoi, când la SFS este prezentată înștiințarea privind recepția notificării, se depune cererea pentru eliberarea patentei, conform Legii nr.93/1998. Această situație impune solicitantii de patentă se efectueze mai multe deplasări inutile între subdiviziunile teritoriale ale SFS și primării, să depună eforturi suplimentare pentru a studia legislația individual sau a contracta expertiză juridică pentru consultare/reprezentare în procesul de inițiere a afacerii (ceea ce rezultă în cheltuieli suplimentare). Totodată, existența problemei vizate denotă insuficiența nivelului de pregătire/informare a specialiștilor din structurile vizate și unele deficiențe ale comunicării interne în cadrul acestora.

(6) *Neclaritate privind obiectul exact al activității pe patentă și atribuirea către aceasta a unui cod CAEM corect (codul clasei - 4 cifre).* Această problemă se referă la activitățile producere a bunurilor, de prestare a serviciilor, executare a lucrărilor, menționate în anexa la Legea nr.93/1998. În conformitate cu art.1 alin.(2) lit.e) din Legea nr.93/1998, în patentă, se înscrie genul de activitate ce urmează a fi desfășurat de solicitant. Genurile de activitate, permise pe patentă, sunt stabilite în anexa la lege (redacția în vigoare). În pofida acestui fapt, denumirile *per se* ale unor genuri de activitate, așa cum sunt formulate în anexa la lege, fie sunt interpretabile și extensive (i.e. pot include activități, în privința cărora nu a existat sau nu există intenția de a fi permise pe patentă sau care contravin spiritului/raționamentului din spatele legii), fie includ mai multe activități înguste, fiecare cu codul său CAEM, fie genul de activitate este clar/unitar, însă acestuia îi pot fi atribuite câteva coduri CAEM concomitent. Consecutiv, SFS întâmpină unele dificultăți și anume:

(i) care anume activități înguste se încadrează în genul permis pe patentă;

(ii) determinarea faptului, dacă activitatea solicitată conform cererii se încadrează în sensul juridic al genului permis pe patentă, luând în considerație spiritul/raționamentul legii, precum și în efortul de a evita înscrierea în patentă a unei activități în afara genului permis;

(iii) determinarea corectă a unui cod CAEM conform activității pe patentă, inclusiv pentru acele activități, inițierea cărora, conform Legii nr.231/2010,

trebuie notificată la APL.

În vederea tratării univoce a prevederilor legale privind activitățile pe patentă, SFS a adresat, pe parcursul anilor, mai multe demersuri către MEI de a expune opinia privind înțelegerea proprie a prevederilor anexei la Legea nr.93/1998 în calitate de autoritate publică centrală în domeniul reglementării comerțului interior.

Problemele descrise *supra* pot avea următoarele consecințe:

- (i) ratarea veniturilor la bugetul public național (BPN) pe motivul sub-impozitării, comparativ cu situația, când aceeași activitate ar fi fost desfășurată în alte forme de antreprenoriat;
- (ii) distorsionarea concurenței loiale prin beneficierea de avantaje competitive nemeritate (datorită regimului patentei): economii fiscale, costuri administrative mai mici, vânzări ne-monitorizate, lipsa controalelor fiscale ș.a.;
- (iii) stimularea economiei informale.

(7) *Drepturile și obligațiile ale antreprenorilor care desfășoară AI, cerințele și interdicțiile față de aceștia, sunt generale, interpretabile, nu iau în considerație aspectele specifice ale antreprenoriatului în această formă.* Din această perspectivă, există riscuri ca afacerile să fie sancționate pentru încălcări "aparente" ale legislației sau prejudiciate, în relațiile civile cu alte persoane. Descrierea detaliată a problemei este prezentată în pct.1.e).(2) mai jos;

(8) *Taxele pe patentă sunt depășite de timp, neajustate la realitățile economice,* nu mai corespund modelelor moderne de stimulare și impozitare, oferind un avantaj competitiv nemeritat antreprenorilor respectivi. Cauza: anexa 1 la Legea nr.93/1998 nu a fost ajustată în timp, inclusiv contrar recomandărilor INCE;

(9) *Patentarii nu migrează către AI.* În pofida acțiunilor întreprinse, numărul patentarilor, care au migrat către AI în 2017-2019, este mic, comparativ cu așteptările inițiale. Cauza principală, comunicată de reprezentanții patentarilor: obligația utilizării echipamentelor de casă și control (ECC). Există și alte cauze, conform relatărilor patentarilor însă, acestea pot fi depășite, soluționate sau sunt ne semnificative;

(10) *Cooperarea patentarilor în scopul activității în comun contribuie la crearea schemelor de evaziune fiscală, prin:*

- a) trecerea modelului de afaceri de la forma de întreprindere în comerț la forma de patentă, cu proprietarul real al afacerii – în spate și cu patentari "aparent, proprietari", dar în realitate – vânzători angajați contrar legislației, în față și
- b) diminuarea, de către angajator, a obligațiilor sale fiscale, contribuțiilor sociale și medicale, prin eliberarea angajaților din serviciu și contractarea lor pe patentă (valabil pentru unele profesii, servicii, ex. frizerie);

(11) *AI în domeniul transiterii bunurilor imobiliare în locațiune, arendă, suprafață, uzufruct – mecanismul actual, prevăzut în Codul fiscal, este dificil de a fi implementat pe segmentul termenelor ultra-scurte și scurte (ore, zile, dar nu mai mult de 30 zile), îndeosebi, când actul transiterii are loc în ajunul sau pe parcursul zilelor de odihnă sau sărbători.* Acest fapt înclină persoanele respective să continue să evite înregistrarea contractelor la SFS și, respectiv, să perpetueze evaziunea fiscală. Totodată, acest fapt descurajează conformarea cu normele legale persoanele

oneste, acestea riscând să fie sancționate, pe alocuri, nejustificat.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cel mai important factor, care a condus la popularitatea patentelor, în defavoarea altor forme de antreprenoriat, precum și lipsa dorinței patentarilor de a migra către AI, a fost *impozitarea mică coroborată cu omisiunea totală din reglementări a obligației de ținere a evidenței contabile, cerințelor de raportare, utilizare a ECC*. Acest fapt a dezarmat și descurajat Serviciul Fiscal de Stat (SFS) în vederea verificării executării cerinței privind ne-depășirea limitei veniturilor din vânzări de 300.000 lei în decursul a 12 luni consecutive. În acest sens, patentă este unica formă de antreprenoriat în Republica Moldova, care beneficiază de un asemenea regim fiscal, nefiind, totodată, prevăzut în Codul fiscal (comparativ cu alte regimuri fiscale ale persoanelor fizice și juridice). Totodată, elementele componente ale AI, așa ca echipamentele de casă și control, evidența intrărilor și ieșirilor, declarația fiscală anuală, coroborată cu elemente ”aparente” de stimulare, cum ar fi activitate fără limitări geografice, drept la import de bunuri în scopuri antreprenoriale, limite mai mari la vânzări, nu au fost susținute de măsuri încurajatoare și stimulative, care ar fi fost considerate de patentari ca suficient de atractive pentru a cataliza migrarea acestora de la patentă la AI. De asemenea, factorul politic în decizia de a prelungi periodic termenul-limită pentru comerțul cu amănuntul pe patentă ar putea fi, probabil, cea mai importantă și suficientă cauză, care ar funcționa indiferent de numărul și volumul stimulentele de migrare.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Scopul patentei a fost nobil: facilitarea relațiilor bugetare între stat și micul business. Obiectivele erau clare și relevante: (i) simplificarea plăților fiscale către buget, (ii) reducerea rapoartelor financiare și fiscale, (iii) facilitarea controalelor fiscale din partea autorităților, (iv) crearea condițiilor pentru dezvoltarea micului business prin legalizarea activității acestuia, (v) susținerea dezvoltării și facilitarea trecerii la alte forme de antreprenoriat, (vi) susținerea păturilor sociale defavorizate, care nu au un loc de muncă sau activează în domenii specifice pentru a-și asigura un minimum de existență. Avantajele erau evidente: (i) costurile minore de obținere a patentei și administrare a afacerii, (ii) lipsa evidenței contabile, rapoartelor financiare și declarațiilor fiscale, (iii) lipsa mașinii de casă și control (MCC), (iv) evidență fiscală și bugetară simplă, (v) impozite mai mici, mai simple și mai ușor de administrat pentru SFS (deci, costuri administrative mai mici), comparativ cu alte regimuri fiscale. Conservate în timp, avantajele competitive strategice ale patentei ca formă de antreprenoriat, spre deosebire de alte forme de antreprenoriat, au constituit un mediu ultra-avantajos și oportun, pentru creșterea și dezvoltarea nano-afacerilor pe patente. În aceste circumstanțe, activitatea în comerțul cu amănuntul a devenit dominantă. Cauze potențiale: profitabilitatea înaltă comparativ cu efortul mic pentru obținerea acestuia, posibilitatea comercializării mărfurilor, inclusiv celor interzise, fără documente confirmative și fără limite *de-facto*, pe fundalul lipsei controlului, probabilității mici de a fi depistat, sancțiunilor cu efect încurajator pentru a continua încălcarea legislației, dar nu

de a corecta comportamentul.

Înțelegând magnitudinea fenomenelor negative menționate și gradul de risc al acestora, Guvernul a încercat, de câteva ori, să elimine comerțul cu amănuntul de pe patentă la o anumită dată, cu oferirea unui termen preliminar de câțiva ani de pregătire a comercianților. Însă, de fiecare dată, acest termen a fost prelungit cu câțiva ani prin modificările corespunzătoare ale Legii nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător.

Astfel, introducerea, în ianuarie 2017, a unui termen-limită pentru comerțul pe patentă pentru decembrie 2018, coroborat cu elaborarea și introducerea unui nou regim fiscal, cu o disciplină fiscală mai accentuată – activitatea independentă (AI) în comerțul cu amănuntul – nu a catalizat migrarea masivă a comercianților pe patentă către noul regim. Ulterior, precum era de așteptat, termenul-limită vizat a fost prelungit până în decembrie 2019, apoi – până în decembrie 2022. În acest sens, la situația din decembrie 2019, conform datelor SFS, erau valabile puțin peste 14 mii patente (în comerț – peste 7.5 mii patente) și cca 1.6 mii antreprenori ce desfășurau activitate independentă în comerțul cu amănuntul.

Problema de bază – refuzul patentarilor de a migra către AI ar putea evolua în modul următor:

- 1) cu 3-4 luni înainte de data alegerilor parlamentare, titularii de patentă vor pune presiuni pe Guvern și deputați de a prelungi termenul-limită a comerțului cu amănuntul pe patentă;
- 2) există o anumită probabilitate, ca:
 - (i) să fie permisă eliberarea patentelor în comerț celor, care au pierdut acest drept concomitent, neîncadrându-se în condițiile eligibile la prelungirea termenelor-limită precedente (deținerea unei patente valabile la data de 31 decembrie a anului respectiv) și
 - (ii) antreprenorii în comerț să-și migreze afacerile din întreprinderi individuale, SRL sau SA în activitate independentă sau chiar patentă – arbitraj fiscal – pentru a beneficia deplin de impozitarea minusculă și posibilitatea gigantică de evaziune fiscală;
- 3) fenomenul economiei informale, neprotejării consumatorilor, evaziunii fiscale, corupției, contrabandei și mărfurilor contrafăcute vor primi un nou impuls, care va avea consecințe grave economice și de imagine asupra economiei - în general, a antreprenorilor onești - în special și a populației cu venituri joase – îndeosebi.

Evoluția problemei în scenariul ”a nu face nimic”, ar putea avea următoarele consecințe: antreprenorii micro și mici, cu capacitate redusă de rezistență la concurență, vor fi lipsiți de oportunitatea de a economisi la costurile administrative, rămânând, astfel, vulnerabili riscurilor de stagnare sau involuție a afacerilor, posibil chiar și insolvență, dată fiind concurența acerbă pe piața internă, în condițiile reducerii constante a numărului de consumatori (sporul negativ, emigrări etc) și scăderii reale a veniturilor familiilor, deci și capacității de cumpărare. Există riscul creșterii numărului șomerilor, îndeosebi în rândul tinerilor și celor vârstnici. La fel, există un șir de alte riscuri ce derivă din cele menționate.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

- 1) Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător – necesită intervenții majore, practic, la toate articolele, unele articole se propune a fi eliminate, altele - introduse.

Un domeniu specific, care merită scos în evidență, ține de lipsa unui procedeu electronic de solicitare și emitere a patentei prin ghișeul unic sau un sistem informațional. Astfel, în conformitate cu prevederile Legii nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, patenta este act permisiv, inclus în Nomenclatorul actelor permissive din anexa nr.1 la legea vizată. Legea nr.160/2011 prevede obligația de a ajusta legislația relevantă la prevederile acestei legi, precum și eliberarea actelor permissive prin mecanismul ghișeului unic, ce urma a fi implementat conform Legii nr.161/2011 privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător. Deși, actualmente, prin SIA GEAP se eliberează 128 tipuri de acte permissive (din 152), ajustările necesare la Legea nr.93/1998 nu au fost efectuate, ceea ce nu a permis ca patenta să fie eliberată prin ghișeul unic. Astfel, cei cca 14 mii antreprenori, care dețin patente valabile, continuă să suporte costuri administrative aferente procedurii de solicitare, eliberare, prelungire, reperfectare a patentelor, bazate pe depunerea actelor exclusiv pe suport hârtie.

- 2) Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi – necesită intervenție specială, în vederea aducerii acesteia în concordanță cu Codul Civil modernizat..

Cadrul legal cu privire la antreprenoriat (în speță, Codul civil, Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi) nu prevede o formă de antreprenoriat a persoanei fizice ca activitate independentă, care nu creează o persoană juridică și nu trece procedura înregistrării de stat conform Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individual. Astfel, nu sunt clare drepturile, obligațiile cerințele și restricțiile aferente AI și antreprenorilor respectivi, spre deosebire de antreprenorii, persoane fizice și juridice, care desfășoară antreprenoriat sub alte forme legale. Baza legală fundamentală pentru necesitatea unor asemenea reglementări este art.34 din Codul civil, care stabilește, că persoana fizică are dreptul de a practica activitate de întreprinzător în nume și pe cont propriu, însă modul desfășurării acesteia trebuie stabilite prin lege. Un exemplu relevant, în acest sens, este patenta, care este menționată în art.13 alin.2 din Legea nr.845/1992 ca formă de antreprenoriat și care beneficiază de o lege specială - Legea nr.93/1998.

Pe de altă parte, deși Codul fiscal stabilește regimul fiscal al persoanelor fizice care desfășoară AI (cap.10²) și activitate de achiziții de produse de fitotehnie (...) în cap.10³, acestea conțin reglementări specifice, caracteristice unui *regim antreprenorial al AI*, nu fiscal, care definesc conceptual AI ca formă de antreprenoriat și care ar fi relevant să se regăsească și într-o lege specială. Exemple ale acestor reglementări poate servi noțiunea de "*activități independente*" (art.5 pct.36¹) sau prevederile ce stabilesc condițiile privind inițierea, desfășurarea și încetarea activității de întreprinzător în forma AI (art.69⁶, 69⁷, 69¹³).

Lipsa prevederilor legale clare și complete privind drepturile, obligațiile, cerințele și interdicțiile aferente AI ca formă de antreprenoriat poate cauza lezarea, pe alocuri, irecuperabilă a drepturilor antreprenorului, asociată cu creșterea substanțială a riscurilor

afacerii, inclusiv concurență neloială, sancțiuni nemeritate, riscuri de reputație sau chiar falimentul antreprenorilor. Un exemplu în acest sens poate servi situația descrisă de reprezentanții titularilor de patentă în cadrul ședințelor de lucru, organizate pe platforma Secretariatului Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru (ConsEcon) în toamna anului 2018, cu participarea autorităților publice centrale vizate. Aceștia au relatat despre migrarea de la patentă la AI în condiții de transparență și previzibilitate limitată privind reglementările aferente AI în domeniul asigurărilor sociale și medicale de stat (ceea ce nu corespunde principiilor de reglementare a activității de întreprinzător, stabilite în Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător). Ei au menționat, că informațiile publice, oferite de SFS la acel moment pentru încurajarea trecerii de la patentă la AI, au fost incomplete și că dacă cunoșteau din timp despre existența și mărimea cotizațiilor aferente AI la bugetul asigurărilor sociale, nu migrau către aceasta. Necunoașterea situației a condus la formarea datoriilor acestor antreprenori către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anii 2017 și 2018. Necesitatea adoptării legislației antreprenoriale privind AI reiese din obligația de executare a prevederilor Codului civil (art.34) în vederea creării condițiilor și regulilor fundamentale necesare și obligatorii pentru desfășurarea, de către persoanele fizice, a antreprenoriatului în formă de AI, precum și schimbarea paradigmei din antreprenoriat în întreprinzător.

3) Codul fiscal nr.1163/1997 – este necesară intervenția în capitolele 10², în corespundere cu cele descrise în punctul precedent.

Un domeniu specific, care merită scos în evidență, ține de dovada înregistrării ca AI și ne-eliberarea acesteia prin ghișeul unic. *De-jure*, conform prevederilor art.69¹³ alin.(3) și art. 69¹⁹ alin.(2) din Codul fiscal, activitatea poate fi desfășurată doar după înregistrarea de către SFS a persoanei fizice - antreprenor potențial, în baza unei cereri stabilite. Dovada înregistrării fiscale servește confirmarea luării la evidență de către SFS. Încetarea AI presupune informarea SFS, cu depunerea unei declarații fiscale, conform prevederilor art.69⁷ alin.(3) din Codul fiscal – pentru comerțul cu amănuntul. *De-facto*, însă, înregistrarea persoanei fizice la SFS și dovada emisă în acest sens de către SFS reprezintă nimic altceva decât un act permisiv pentru inițierea activității de întreprinzător, caracteristicile esențiale ale căruia cad sub incidența prevederilor art.4 alin.(1) lit.a) din Legea 160/2011. Dovada emisă de SFS nu este inclusă în Nomenclatorul actelor permissive din anexa nr.1 la Legea nr.160/2011 și, respectiv, nu este eliberată prin ghișeul unic. Modul de solicitare, eliberare, reperfectare, retragere și evidență a permisului pentru AI nu este ajustat prevederilor Legii nr.160/2011. Totodată, fiind un regim fiscal prin care se desfășoară activitatea de întreprinzător, pentru care propunem o procedură de înregistrare facilitată, practic formalizată, precum și o procedură a aprobării tacite, considerăm că, atât AI cât și patenta pot să fie degrevate de la actele permissive.

4) Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii – necesită intervenție minoră, prin suplینirea cu AI;

5) Codul contravențional nr.218/2008: stabilește contravențiile relevante, sancțiunile și organele constatatoare și decizionale privind sancțiunile aplicabile. Necesită intervenție minoră;

6) Legea insolvențabilității nr.149/2012 - necesită intervenție minoră de aplicabilitate asupra antreprenorilor independenți, corelată cu modificările la L845/1992 din

perspectiva asimilării la noțiunea de întreprinzător;

- 7) Hotărîrea Guvernului nr.948/2013 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a comerțului interior al Republicii Moldova pentru anii 2014-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. Strategia analizează situația comerțului interior, în care evidențiază comerțul pe patentă ca punct slab, care generează consecințe negative (vezi pct.1.b) mai sus);
- 8) Pct.5.1 din Planul de acțiuni pentru anii 2014-2016 prevede elaborarea unui studiu în vederea substituirii activității în baza patentei printr-un concept nou de activitate economică independentă, întemeiat pe introducerea impozitului unic pe volumul anual estimativ al operațiilor comerciale (termen: 2016). Studiul a fost elaborat de INCE în 2016: conține recomandări generale, în baza experienței statelor CSI și europene, precum și 7 recomandări specifice pentru regimul patentei, inclusiv ținerea unei evidențe fiscale simple, eliberarea bonului de casă sau a unui cec (protecția consumatorului).;
- 9) Pct. 1.1.9 din Planul de acțiuni pentru anii 2017-2018 prevede elaborarea modificărilor la Legea nr.93/1998 (termen: 2017);
- 10) Codul civil nr.1107/2002. Este aplicabil raporturilor analizate. Nu necesită intervenție;
- 11) Codul penal nr.985/2002. Este aplicabil raporturilor analizate. Nu necesită intervenție;
- 12) Prevederi relevante ale Acordului de Asociere RM-UE, care urmează a fi implementate:
 - art.38, care prevede că *”Părțile cooperează pentru a asigura un nivel înalt de protecție a consumatorilor și pentru a se ajunge la compatibilitatea dintre sistemele lor de protecție a consumatorilor”*
 - art.54, care prevede că *”Părțile își dezvoltă și își consolidează cooperarea care urmărește îmbunătățirea și dezvoltarea regimului fiscal și a administrației fiscale din Republica Moldova, inclusiv consolidarea capacității de colectare și control (...), pentru a asigura colectarea eficientă a impozitelor și pentru a consolida combaterea fraudei fiscale și a evaziunii fiscale”*;

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Obiectiv general: facilitarea dezvoltării antreprenorului independent prin îmbunătățirea cadrului de reglementare, transparentizarea și disciplinarea activității, susținerea în cadrul programelor de stat.

Obiective specifice:

- (1) încurajarea și stimularea migrării comerțului cu amănuntul de pe patentă pe AI sau alte forme de antreprenoriat;
- (2) ajustarea, testarea și lansarea pentru inițierea procesului de eliberare și gestiune a patentei și permisului pentru AI prin intermediul unui Sistem Informațional

Automatizat (SIA));
(3) asigurarea cîmpului legal pentru activitatea de locațiune în imobile pentru persoane fizice.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea “a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Această opțiune este descrisă pe larg în pct.1 și are unele impacte descrise în pct.4. a).

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicînd cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

- (1) Modificarea criteriului de monitorizare a vânzărilor pe patentă – maxim 300,000 lei valoarea totală a mărfurilor pe raft sau în depozit pentru patentă în comerț, determinată conform documentelor primare de proveniență a mărfurilor. Acest fapt va permite, pentru prima dată de a eficientiza monitorizarea și controlul veniturilor, în vederea soluționării problemei și gestiunii riscurilor menționate la pct.1. a) și b). (1)-(2);
- (2) Introducerea unei noi forme de antreprenariat (activitate de întreprinzător) – activitatea independentă, cu locul stabilit în șirul formelor legale de antreprenariat, care prevede toate atributele necesare, conform legislației, pentru desfășurarea legală a acesteia. Întreprinzătorul individual, cuprinde titularul de patentă și antreprenorul ce desfășoară AI. Activează în baza înregistrării de către SFS. Legea 93/1998, Legea 845/1992 și Codul fiscal modificate corespunzător. Impact: evitarea riscurilor afacerii în AI datorită clarității cadrului legal antreprenorial;
- (3) Extinderea AI asupra afacerilor de transmitere a bunurilor imobiliare în locațiune, arendă, suprafață, uzufruct pe termene ultra-scurte și scurte (ore, zile, dar nu mai mult de 30 zile) va contribui la creșterea veniturilor la BPN fără lărgirea bazei fiscale, diminuarea evaziunii fiscale, îmbunătățirea administrării fiscale;
- (4) Patentă și permisul pentru AI - vor putea fi eliberate și gestionate print-un SIA în modul stabilit de Guvern. Impact estimativ: economisirea a cca 17 milioane lei pe an (în anumite ipoteze) la eliberarea/prelungirea patentelor, datorită termenului limitat al acestora.
- (5) Eliminarea blanchetelor și cupoanelor patentei. Se vor înregistra economii (venituri) la bugetul SFS;
- (6) Clarificarea prevederilor Legii nr.93/1998 privind prioritatea obținerii patentei, urmată de depunerea notificării la APL conform Legii nr.231/2010. Concomitent, în anexa privind activitățile și taxele pentru patentă a fost introdusă o coloană cu codurile CAEM pentru activitățile pe patentă care necesită notificarea APL. Acestea vor conduce la evitarea unor costuri administrative aferente inițierii afacerilor. Suplimentar, eliminarea neclarităților din titlurile activităților permise pe patentă, stabilite în anexa la Legea nr.93/1998 va permite eliminarea posibilității de desfășurare a altor activități înguste, nepermise, în esență, de a fi practicate pe patentă;

- (7) Concretizarea temeiurilor pentru suspendarea și retragerea patentei, cu includerea sancțiunii privind depășirea limitelor stabilite de Legea nr.93/1998;
- (8) Introducerea interdicției pentru patentari de a se coopera. Scop: eliminarea oportunității de a crea scheme de evitare a impozitelor și taxelor (problema menționată la pct.1. b) (16);
- (9) Introducerea oportunității pentru antreprenorul independent de a beneficia de sancțiuni fiscale și contravenționale diminuate, în baza introducerii unui coeficient mai mic cca 1, în funcție de puterea economică a pieței pe care activează;
- (10) Introducerea evidenței antreprenorilor independenți în Registru, de către SFS, în baza SIA și regulilor Ministerului Finanțelor;
- (11) Majorarea plafonului la AI în comerțul cu amănuntul de la 600 mii lei la 1.2 milioane lei anual;
- (12) Tranzitoriu: Stabilirea moratoriului la controalele și sancțiunile fiscale pentru patentarii care vor migra către AI;
- (13) Tranzitoriu: introducerea scutirii de impozitul pe venit a antreprenorilor pe AI, care vor migra de la patentă, în primii 2 ani calendaristici de la primirea permisului pentru AI;
- (14) Tranzitoriu: Guvernul urmează să asigure posibilitatea eliberării și gestionării, a patentelor și permiselor pentru AI prin SIA. Acest fapt prevede lucrări de re-configurare și ajustare a SI ale SFS.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

- (1) AI: introducerea legislației privind forma de antreprenoriat. Există opțiunea "zero"; alternative nu există. Preferința pentru opțiunea de bază a fost explicată în pct.1.b);
- (2) Utilizarea SIA. Impactul opțiunii de bază este evident, inclusiv prin prisma analizei impactului de reglementare aferent reformei regulatorii a actelor permissive. Excluderea unui act permisiv care nu comportă proceduri complexe de eliberare face loc pentru alte acte care sunt pasibile considerării de a fi incluse în lista actelor permissive;
- (3) Eliminarea blanchetelor: nu dispunem de date privind costul fabricării blanchetelor. Totuși, vor fi realizate economii, dată fiind imprimarea patentei pe hârtie simplă, cu elementele obligatorii ale patentei accesibile în timp real, prin SIA, și a deplasărilor inutile pentru obținerea patentei;
- (4) Introducerea instrumentului de monitorizare a celor 300 mii lei mărfuri pe raft și în stoc. Alternativa este de a introduce echipamentele de casă și control (ECC) pe activitatea de comerț sau pe toate activitățile pe patentă. Impactul este dificil de calculat, deoarece datele privind volumul lunar/anual al vânzărilor pe patentă nu sunt accesibile (dacă există). Totuși, conform declarațiilor reprezentanților patentarilor, expuse în cadrul ședințelor comune, există o mare probabilitate, că patentarii vor trece în zona economiei informale, dacă vor fi introduse ECC, iar bugetele locale nu vor încasa 10-12 milioane lei anual, în ipoteza că toți patentarii vor trece în neoficial (conform datelor din septembrie 2018 privind încasările la buget de pe patentă);

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Principalele efecte sunt descrise în continuare.

- (1) Problemele/riscurile strategice, menționate în pct.1. a) și descrise în pct.1. b) vor perpetua și chiar vor lua amploare, inclusiv datorită permisiunii recente (din 2019) de a elibera patente în afara piețelor organizate. La momentul actual, este dificil de a estima magnitudinea acestor fenomene, datorită lipsei de date privind vânzările pe patentă, precum și potențiala creștere a acesteia.
- (2) Omiterea oportunității de a beneficia de avantajele ghișeului unic (SI) vor conduce la suportarea, în continuare a costurilor aferente inițierii și desfășurării afacerilor. Estimativ, conform datelor actuale, aceste costuri s-ar putea ridica la peste 17 milioane lei anual.
- (3) În cazul în care legislația fundamentală privind forma de antreprenoriat – AI – nu va fi adoptată, cresc aritmetic riscurile afacerilor actuale și viitoare, desfășurate pe această formă. De asemenea, acest fapt va reduce la zero eforturile întreprinse până acum de a diminua/controla problemele/riscurile strategice menționate la începutul acestei analize.
- (4) Neajustarea taxelor pe patentă reprezintă un avantaj competitiv nemeritat al patentarilor față de întreprinderile cu 1-3 angajați din aceleași domenii de activitate. Acest fapt ar putea avea un efect invers al reformelor: antreprenorii să migreze de la întreprinderi la patente. Acest fapt ar putea crea riscuri substanțiale asupra veniturilor la BPN, acestea – la rândul său, fiind greu de gestionat la costuri zero/mici în condiții de urgență.
- (5) Ne-adopțarea cadrului legal privind AI ar putea lipsi BPN de un volum semnificativ de venituri, în situația în care, actualmente, din aceste tranzacții, aparent, nu ajunge nici un leu la BPN. Acest domeniu, de fapt, reprezintă o administrare fiscală mai bună cu potențială creștere a veniturilor la buget fără extinderea bazei fiscale și, respectiv, presiunii fiscale, asupra persoanelor fizice.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

A. Impacturi economice:

(1) costurile desfășurării afacerilor: +1;

(a) întreprinzătorii individuali vor economisi resurse financiare, timp și eforturi utilizând SI comparativ cu solicitările pe suport hârtie. Impact estimativ: economii de cca 17 milioane lei pe an la eliberarea/prelungirea patentelor, datorită termenului limitat al acestora;

(b) vacanța fiscală în primii 2 ani calendaristici după înregistrarea ex-patentarilor ca AI, impact: 0;

- (c) procurarea echipamentului de casă și control – impact: 0. Costul este dedus din suma impozitului pe venit al AI;
- (d) reînregistrarea antreprenorilor pe activitate independentă și solicitarea permisului pentru AI este gratuită;
- (2) povara administrativă: +2:
 - (a) Moratoriu la controalele fiscale și sancțiunile fiscale/contravenționale;
 - (b) sancțiuni fiscale și contravenționale – diminuate la $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ și $\frac{1}{5}$;
 - (a) fluxurile comerciale și investiționale: +1. Se anticipează o anumită creștere a fluxurilor, datorită creșterii limitei maxime pentru AI de la 600 la 1200 mii lei;
- (3) competitivitatea afacerilor: +1
- (4) activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii: +1
- (5) concurența pe piață: +1
- (6) veniturile și cheltuielile publice: +2.
 - a) vacanța fiscală în primii 2 ani calendaristici după înregistrarea ex-patentarilor ca AI. Impact în 2 ani (estimativ): 12 milioane lei neîncasate la bugetele locale datorită migrării din patentă către AI. După 2 ani: mărime dublă a impozitului pe venit încasat anual de la AI în comerț comparativ cu patenta pe comerț;
 - b) AI: impozit pe venit din transmiterea în locațiune, arendă, suprafață, uzufruct a bunurilor pe termen scurt (per oră sau zi, dar nu mai mult de 30 zile consecutive) – o nouă sursă de venit, cu o probabilitate mare de eschivare anterior datorită procedurii ineficiente de înregistrare a contractului la SFS;
- (7) cadrul instituțional al autorităților publice: +1. Cadrul instituțional al SFS se va îmbunătăți prin elaborarea regulilor și punerea în funcțiune a sistemelor de evidență a antreprenorilor independenți, în calitate de autoritate emitentă a actelor permise.
- (8) diminuarea ofertei de mărfuri provenite prin canale nu tocmai transparente, de calitate dubioasă dar ieftine și creșterea implicită a prețurilor pentru consumatorii care sunt deprinși cu : -1.

B. Impacturi de mediu – nu s-au identificat.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Impacturile opțiunilor alternative nu au fost analizate detaliat (cu excepția celor menționate la pct.3.c) mai sus), date fiind importanța opțiunii recomandate față de opțiunea ”a nu face nimic”.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor

estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Cele mai importante riscuri:

- 1) refuzul patentarilor de a migra către AI în comerț sau alte forme de antreprenoriat. Una din consecințe ar putea fi plecarea unora dintre aceștia în economia informală, alții ar putea emigra. Există o anumită probabilitate, ca veniturile patentarilor din păturile vulnerabile să fie afectate;
- 2) prelungirea patentelor pe comerț pe un termen definit/indefinit, după data de 31.12.2022. Consecințele opțiunii de a nu face nimic, descrise anterior, precum și a altor alternative cu excepția opțiunii propuse, vor perpetua sau chiar amplifica;
- 3) deficitul resurselor, pentru a putea gestiona eficient riscurile aferente patentarilor în comerț, în situația după eliminarea patentei pe comerț din ianuarie 2023 (vezi problema descrisă la pct.1.b.(14) și pct.4.a).(6);

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Costuri de conformare nu se prevăd. În speță:

- 1) migrarea patentarilor către AI este gratuită;
- 2) reînregistrarea antreprenorilor actuali în AI este gratuită;
- 3) înregistrarea persoanelor fizice pentru a desfășura AI este, la fel, gratuită;
- 4) obligația AI de a prezenta anual, la SFS, declarația pe venit, există deja în legislație și nu reprezintă o creștere a poverii administrative datorită proiectului propus.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Opțiunea recomandată presupune abordarea punctuală a problemelor identificate, în vederea soluționării acestora și atingerii obiectivelor formulate, cu impacturile estimate în conjunctura curentă, într-o manieră încurajatoare (prin oferirea stimulentei regulatorii, fiscale și non-fiscale), democratică (fără utilizarea instrumentelor dure de reglementare), cu oferirea posibilităților de alegere pentru antreprenori și a unui termen aparent suficient de pregătire pentru executarea legislației.

La prima vedere, statul este partea care va suporta mai multe cheltuieli în prima perioadă, necesară antreprenorilor de a se acomoda noilor prevederi legale. Însă, estimările arată, că începând cu 2024, în condițiile menținerii interdicției comerțului pe patentă începând cu ianuarie 2023, veniturile la BPN vor depăși substanțial cheltuielile suportate în anii 2021-2023.

Suplimentar, vor fi create condiții pentru a crește disciplina în activitatea pe patentă, a proteja patentarii din păturile vulnerabile, a aduce operațiunile economice private în zona

albă a economiei, fapte ce ar putea servi ca semnal clar dat mediului de afaceri local și străin, precum și ar putea avea efecte de replicare pe alte forme de antreprenoriat sau sectoare economice.

Modificarea legislației privind patenta a fost prevăzută de Strategia de dezvoltare a comerțului interior pentru anii 2014 – 2020, inclusă în planurile anuale de activitate ale Guvernului și MEI.

De asemenea, dat fiind faptul, că subiectul încetării patentelor în comerț este subiect pe agenda Comitetului pe comerț RM-UE în cadrul Acordului de asociere, Moldova va putea anunța partenerilor de dezvoltare și în primul rând, Uniunea Europeană, privind susținerea, în continuare a eliminării patentei în comerț, precum și întreprinderea măsurilor suplimentare de gestionare prudentă a aspectelor sociale legate de aceasta.

În această configurație, atingerea obiectivelor propuse pare a fi reală.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

A. Implementarea:

- 1) Guvernul va asigura ajustarea și punerea în funcțiune a SIA, pentru a permite înregistrarea întreprinzătorilor individuali. SFS va asigura recepția și procesarea datelor în baza procedurii stabilite de Guvern;
- 2) Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege și va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- 3) Schimbări instituționale nu se preconizează.

B. Monitorizarea:

- 1) SFS, va ajusta SI privind utilizarea acestora de către antreprenorii independenți.
- 2) MEI și Ministerul Finanțelor vor monitoriza procesele de implementare, vor comunica în vederea depistării și înlăturării disfuncționalităților (în caz de necesitate), întreprinderii măsurilor suplimentare de stimulare a utilizării SI;
- 3) SFS va continua recepționarea declarațiilor fiscale anuale ale antreprenorilor independenți;
- 4) Ministerul Finanțelor, prin instrumentele din competență, inclusiv politica fiscală, va monitoriza implementarea legislației fiscale aferente AI și patentelor.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

- 1) migrarea a cca 7 mii de patentari în comerț către AI în comerț sau alte forme de antreprenoriat, cu condiția menținerii termenului-limită pentru comerțul cu amănuntul la 31.12.2022;
- 2) ajustarea, testarea și lansarea utilizării SIA pentru inițierea procesului de eliberare și gestiune a patentei și AI;
- 3) creșterea veniturilor bugetare de pe urma migrării patentașilor din comerț

spre AI și a lărgirii spectrului AI (imobiliare).

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Impacturile gestionării riscurilor/problemelor strategice, menționate la pct.1, vor fi resimțite începând cu 2024, peste un an după eliminarea patentei pe comerț. Impacturile aferente AI în domeniul transmiterii în locațiune, arendă, suprafață, uzufruct a bunurilor imobile vor fi resimțite după primul an de la aprobarea proiectului.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

- (1) Autorități și instituții publice:
 - (a) Ministerul Economiei și Infrastructurii;
 - (b) Ministerul Finanțelor;
 - (c) Serviciul Fiscal de Stat;
 - (d) Serviciul Vamal;
 - (e) CNAS;
 - (f) CNAM;
 - (g) Agenția Servicii Publice;
 - (h) ANSA;
 - (i) ANSP;
 - (j) APCSP;
 - (k) Autoritățile publice locale;
 - (l) Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru (ConsEcon);
- (2) Mediul de afaceri și asociațiile acestora:
 - (a) Titularii de patentă, persoanele care desfășoară activitate independentă, reprezentanții și asociațiile acestora;
 - (b) Antreprenorii înregistrați și asociațiile acestora;
 - (c) Investitorii locali și străini;
- (3) Populația, în calitate de potențial antreprenor și consumator;
- (4) Mediul științific și corpul de experți, pentru a studia evoluția și impactul în timp al modificărilor propuse.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Părțile interesate au fost consultate în diferite moduri și scopuri, în perioada anilor 2018-2019:

- a) Ședințe de lucru pe platforma Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru (ConsEcon): G2B, G2G;
- b) Ședințe de lucru bilaterale: G2G, G2LPA;
- c) Corespondență oficială (demersuri/petiții + răspunsuri): G2G, G2B, G2LPA.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

În cadrul comunicării și consultării părților vizate, prin metodele indicate în punctul nr.6.b), s-au conturat următoarele poziții ale următorilor parteneri principali ai MEI în cadrul acestui exercițiu de modificare a legislației:

A. Reprezentanții patentarilor nu au avut ocazia să examineze proiectul elaborat. Totuși, în cadrul întâlnirilor de lucru pe platforma ConsEcon, organizate în vederea determinării rezistenței acestora de a migra către AI, opiniile acestora au fost următoarele:

- 1) împotriva introducerii echipamentelor de casă și control (ECC) în activitatea patentarilor;
- 2) de acord să migreze la activitatea independentă, cu condiția eliminării ECC din aceasta;
- 3) au solicitat crearea condițiilor mai bune de activitate în cadrul piețelor organizate (infrastructură);
- 4) au solicitat un control mai bun din partea SFS asupra activității bazelor angro, dat fiind faptul, că anume furnizorii refuză să elibereze documente de proveniență a mărfurilor (facturi etc);

B. Ministerul Finanțelor (plus SFS):

- 1) susține oferirea stimulentele fiscale și non-fiscale pentru încurajarea migrării patentarilor în comerț de pe patentă pe AI;
- 2) nu susține prelungirea patentelor pe comerț pentru un nou termen, după decembrie 2022;
- 3) opinia privind redacția finală a proiectului modificărilor va fi expusă în cadrul procesului de avizare.

C. SFS este dispus să simplifice:

- 1) evidența intrărilor și ieșirilor, pe care sunt obligați să o ducă antreprenorii pe AI;
- 2) formularul declarației fiscale anuale privind impozitul pe venit pe AI;

D. SFS și APL solicită:

- 1) clarificarea detaliilor activităților pe patentă;
- 2) introducerea codurilor CAEM pentru activitățile pe patentă

E. Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru: susține toate pozițiile MEI;

F. Reprezentanții patronatelor, investitorilor străini (cu diferite ocazii, inclusiv în evenimente ne-legate de patentă) – susțin eliminarea patentei în comerț, dată fiind concurența neloială și indisciplina fiscală și antreprenorială.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	<i>Opțiunea</i>	<i>Opțiunea</i>	<i>Opțiunea</i>

	<i>propusă</i>	<i>alternativă 1</i>	<i>alternativă 2</i>
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	+1		
povara administrativă	+2		
fluxurile comerciale și investiționale	+1		
competitivitatea afacerilor	+1		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	+1		
concurența pe piață	+1		
activitatea de inovare și cercetare	0		
veniturile și cheltuielile publice	+2		
cadrul instituțional al autorităților publice	+1		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	-1		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0		
situația social-economică în anumite regiuni	0		
situația macroeconomică	0		
alte aspecte economice	0		
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	0		
nivelul de salarizare	0		
condițiile și organizarea muncii	0		
sănătatea și securitatea muncii	0		
formarea profesională	0		
inegalitatea și distribuția veniturilor	0		
nivelul veniturilor populației	0		
nivelul sărăciei	0		
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0		
diversitatea culturală și lingvistică	0		
partidele politice și organizațiile civice	0		
sănătatea publică, inclusiv	0		

mortalitatea și morbiditatea			
modul sănătos de viață al populației	0		
nivelul criminalității și securității publice	0		
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0		
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0		
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	+1		
nivelul și calitatea educației populației	0		
conservarea patrimoniului cultural	0		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0		
accesul și participarea populației în activități sportive	0		
discriminarea	0		
alte aspecte sociale	0		
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0		
calitatea aerului	0		
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0		
biodiversitatea	0		
flora	0		
fauna	0		
peisajele naturale	0		
starea și resursele solului	0		
producerea și reciclarea deșeurilor	0		
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0		
consumul și producția durabilă	0		

intensitatea energetică	0		
eficiența și performanța energetică	0		
bunăstarea animalelor	0		
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0		
utilizarea terenurilor	0		
alte aspecte de mediu	0		